

LUNDS UNIVERSITET
Ekonomihögskolan

Företagsekonomiska Institutionen

FEKH69

Examensarbete i Redovisning
på Kandidatnivå

VT 2013

Revisorns ansvar enligt lag 2009:62 om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Författare:

Annsophie Andersson

Christoffer Odin

Josefin Taube

Handledare:

Per Magnus Andersson

Erling Green

Sammanfattning

Examenarbetets titel: Revisorns ansvar enligt lag 2009:62 om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Seminariedatum: 2013-06-05

Ämne/kurs: FEKH69 Examensarbete i redovisning på kandidatnivå, 15 högskolepoäng

Författare: Annsophie Andersson, Christoffer Odin, Josefin Taube

Handledare: Per Magnus Andersson och Erling Green

Fem nyckelord: Penningtvätt, Revisor, Riskbaserat förhållningssätt, Rapportering, Lag (SFS 2009:62)

Syfte: Syftet med denna studie är att vi vill beskriva vad de skärpta reglerna i lag (SFS 2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism innebär för revisorer. Vi vill även diskutera om och hur revisorerna fullföljer det ansvar som följer med lagstiftningen.

Metod: Studien är utförd enligt kvalitativ metod där data samlats in med hjälp av intervjuer.

Teoretisk referensram: I studiens teoretiska referensram har vi utgått från metoder för penningtvätt, revisorns roll och skyldighet gällande penningtvätt och finansiering av terrorism samt lagen, dess tillkomst och utveckling.

Empiri: Empirin består av sju semi-strukturerade intervjuer. Fyra intervjuer är gjorda med representanter från revisionsbyråer och tre intervjuer är gjorda med ansvariga myndigheter som arbetar med att förebygga och förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism.

Resultat: Studiens resultat visar på att den nya lagstiftningen har gett revisorer ett större ansvar. Dock finns det skillnader i hur lagen påverkat revisorns arbete. Lagen ställer ett ökat krav på vissa åtaganden som ska utföras utifrån ett riskbaserat förhållningssätt. Hur dessa upplevs och tillämpas skiljer sig till viss del åt mellan de olika företagen. Myndigheterna upplever att revisorer kan utföra ett bättre arbete när det gäller lagens efterlevnad. De anser även att revisorer skickar för få penningtvätsrapporter till Finanspolisen. Det finns många möjliga förklaringar till den låga rapporteringen men myndigheterna förespråkar först och främst bättre utbildning inom lagen för att komma till rätta med detta samt med lagens övriga åtaganden.

Abstract

Title: Auditor's responsibility according to law 2009:62 on measures against money laundering and terrorist financing.

Seminar date: 2013-06-05

Course: FEKH69 Degree Project in Financial and Management Accounting- Undergraduate Level, 15 ECTS

Authors: Annsofie Andersson, Christoffer Odin, Josefin Taube

Advisor: Per Magnus Andersson and Erling Green

Key words: Money laundering, auditor, risk assessment, reporting, law (SFS 2009:62)

Purpose: The purpose of this thesis is to describe what the updated changes in legislation (SFS 2009:62) on measures against money laundering and terrorist financing means for auditors. We also want to discuss whether and how auditors fulfil the responsibilities in the new legislation.

Methodology: The study was conducted by utilising a qualitative method approach with data being collected via interviewees' responses.

Theoretical framework: The theoretical framework of this thesis is based on money laundering methods, the auditor's role and obligation in terms of money laundering and terrorist financing and regarding the law and its origins and development.

Empirical foundation: The empirical material is derived from seven semi-structured interviews. Four interviews were made with representatives from audit firms and three interviews conducted with the responsible authorities whose responsibilities it is to prevent and combat money laundering and terrorist financing.

Conclusions: Studyresults show that the new legislation has given auditors more responsibility. However, there are differences in how the law has affected the work of the auditor. The law places increased demands on certain obligations to be performed with a risk-based approach. How they are perceived and applied differ to some extent between the various companies. The authorities feel that auditor scan perform a better job when it comes to enforcement of the law, they also believe that auditors send to few money laundering reports to the police. There are many possible explanations for the low level of reporting, but authorities advocate first and foremost better training about the law, to come to terms with it and with the law's other commitments.

Innehållsförteckning

---

1. Introduktion.....	6
1.1 Bakgrund.....	6
1.1.1 Vad är penningtvätt?	8
1.1.2 Vad innebär finansiering av terrorism?.....	9
1.1.3 Förhållandet mellan penningtvätt och finansiering av terrorism.....	10
1.2 Problemformulering	10
1.2.1 Frågeställningar	11
1.2.2 Syfte	12
1.3 Avgränsningar	12
1.4 Lagens definitioner.....	12
1.5 Uppsatsens disposition.....	13
2. Metod	14
2.1 Val av metod	14
2.2 Urval av respondenter	14
2.3 Datainsamling.....	16
2.4 Databearbetning.....	17
2.5 Bortfall	17
2.6 Vetenskapligt förhållningssätt.....	18
2.7 Bedömning av kvalitativ undersökning.....	19
2.8 Metodreflektion	20
3. Teoretisk referensram	21
3.1 Lagen tillkomst och utveckling.....	21
3.1.1 Financial Action Task Force	21
3.1.2 Första penningtvättsdirektivet.....	22
3.1.3 Lag (SFS 1993:768) om åtgärder mot penningtvätt.....	22
3.1.4 Andra penningtvättsdirektivet	22
3.1.5 Ändring av Lag (SFS 1993:768) om åtgärder mot penningtvätt.....	23
3.1.6 Tredje penningtvättsdirektivet	23
3.1.7 Lag (SFS 2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.....	23
3.1.8 Fjärde penningtvättsdirektivet.....	25
3.2 Penningtvättsmetoder	25
3.2.1 Penningtvättens faser och syfte	25
3.2.2 Placering.....	26
3.2.3 Skiktning.....	26
3.2.4 Integrering.....	27
3.2.5 Återinvestering.....	27
3.2.6 Introduktion till penningtvättsmetoder	27
3.2.7 Vanliga metoder	28
3.2.8 Penningmaskering	29
3.2.9 Vad är en misstänkt transaktion?.....	29
3.3 Revisorns roll	29
3.3.1 Riskbaserat förhållningssätt.....	30
3.3.2 Kundkännedom	31
3.3.3 Fortlöpande uppföljning.....	32
3.3.4 Granskningskyldighet och anmälningsplikt	33
3.3.5 Tystnadsplikt.....	33

3.3.6 Utbildning	34
3.3.7 Avskaffandet av den allmänna revisionsplikten	35
3.3.8 Revisorns oberoende	36
3.4 Myndigheternas roll i arbetet med penningtvätt	36
3.4.1 Finanspolisen	36
3.4.2 Ekobrottsmyndigheten	37
3.4.3 Finansinspektionen	37
3.4.4 Brottsförebyggande rådet (Brå).....	37
3.4.5 Revisorsnämnden.....	38
3.4.6 FAR.....	38
3.4.7 Länsstyrelsen.....	38
4. Sammanställning av det empiriska materialet	39
4.1 Penningtvättsrapportering i Sverige	39
4.2 Revisorer.....	41
4.2.1 Tolkning och tillämpning av lagen	42
4.2.2 Utbildning och information inom lagen.....	44
4.2.3 Rapportering.....	45
4.2.4 Lagens relevans för revisorn i dennes yrkesroll.....	46
4.3 Myndigheter	48
4.3.1 Tolkning och tillämpning av lagen	49
4.3.2 Utbildning och information inom lagen.....	50
4.3.3 Rapportering.....	51
4.3.4 Lagens relevans för revisorn i dennes yrkesroll.....	53
5. Analys av det teoretiska och empiriska materialet.....	55
5.1 Tolkning och tillämpning av lagen.....	55
5.2 Utbildning och information inom lagen	57
5.3 Rapportering.....	59
5.4 Lagens relevans för revisorn i dennes yrkesroll	61
6. Resultat och resultatdiskussion.....	63
6.1 Studiens resultat.....	63
6.2 Resultatdiskussion.....	65
6.2.1 Förslag till vidare forskning.....	67
Källförteckning	68
Bilagor	73
Bilaga 1. Intervjumall Revisorer.	73
Bilaga 2. Intervjumall Finanspolisen.....	74
Bilaga 3. Intervjumall Länsstyrelsen Skåne.	75
Bilaga 4. Intervjumall Ekobrottsmyndigheten.....	76
Bilaga 5. Myndigheternas samarbete.....	77
Bilaga 6. Lag (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism	78

1. Introduktion

I det inledande kapitlet ges en presentation av det ämne som studien bygger på. Ämnesområdets bakgrund förklaras och leder fram till studiens problemformulering, syfte och frågeställningar.

1.1 Bakgrund

Organiserad brottslighet är ett sätt att bedriva kriminell verksamhet och är enligt Polisen (2013) ett stort samhällsproblem. Grunden för den organiserade brottsligheten är minst två personer som under vissa strukturerade former begår brott för att uppnå ekonomisk eller materiell vinning. Det handlar ofta om affärsmässigt organiserade kriminella som med hjälp av våld, mutor och hot upprätthåller sin ställning. Detta görs ofta på lokal nivå men det förekommer både en nationell och global spridning inom den organiserade brottsligheten menar Polisen (2013). De vanligaste och mest uppmärksammade slagen av organiserad brottslighet är grova brott som narkotikabrott, rån, stölder, människohandel samt ekonomisk brottslighet.

Ekonomisk brottslighet är ett begrepp som innefattar en rad olika brott och som oftast handlar om att komma över andras pengar (Brottsrummet, 2013). Ekonomisk brottslighet har ett mörkertal som är mycket större än annan brottslighet. En anledning till detta är att en stor del av de ekonomiska brotten inte har enskilda offer utan det är oftast samhället i stort som drabbas i form av uteblivna skatteintäkter (Ekobrott, 2013). Den vanligaste formen av ekonomisk brottslighet är enligt Källman (2007) skattebrott och bokföringsbrott och är vanligt förekommande i vissa branscher så som restaurang- och byggbranschen. En annan form av ekonomisk brottslighet är penningtvätt. Penningtvätt utförs i syfte att kriminella ska kunna tillgodogöra sig sina vinster från de brott de begått. Genom att "tvätta" vinsterna rena förs de in i den legala ekonomin där pengarnas ursprung döljs (Polisen, 2013). Penningtvätt kan i sin tur användas till exempel för att finansiera annan kriminell verksamhet så som terrorism (Ekobrottsmyndigheten, 2013).

Penningtvätt och finansiering av terrorism är två globala problem som fått ökad uppmärksamhet, speciellt i samband med terrorattackerna i USA den 11 september 2001 (Larson & Herz, 2003). Av världens BNP beräknas cirka 2-5 procent årligen komma från

verksamhet relaterad till penningtvätt. Det motsvarar cirka 2100 miljarder USD (SOU 2012:12). Bara nyligen, den 28 maj 2013, uppdagades ett fall som benämns vara en av de största penningtvättshärvorna i USA:s historia. Sju personer åtalades för att ha ingått i ett kriminellt nätverk där de, genom att driva företaget Liberty Reserve med bas på Costa Rica, varit delaktiga med att tvätta pengar åt kriminella världen över. Företaget beräknas ha tvättat upp mot sex miljarder dollar som kommit från olika aktiviteter så som kreditkort- och investerings bedrägeri, narkotika och barnpornografi. Företaget har i cirka sju år gjort upp emot 55 miljoner olagliga transaktioner runt om i världen åt ungefär en miljon användare. Som en del av utredningen kring Liberty Reserv avslöjade myndigheterna fjorton platser i bland annat USA, Schweiz, Costa Rica och Sverige (Santora et al., 2013)

Då både penningtvätt och finansiering av terrorism anses vara allvarliga hot mot samhället i stort och mot förtroendet för den finansiella marknaden är i princip alla länder, enligt Ferwerda (2009), tvingade att delta i den globala bekämpningen av både penningtvätt och av finansiering av terrorism. Som en respons på terrorattackerna tillkom i oktober 2001 en ny amerikansk lag, The USA Patriot Act (USAPA), som ämnar bekämpa aktiviteter som rör penningtvätt. USAPA kom att innebära nya regler och förhållningssätt för finansiella institut såsom banker, försäkringsbolag och kreditkortsutgivare (Larson & Herz, 2003). I artikeln "*Accountants, Corruption and Money Laundering*" hävdar Larson & Herz (2003) att revisorer som länge ansetts viktiga i bekämpningen av ekonomisk brottslighet har med lagstiftningen, USAPA, fått nya skyldigheter och utökat ansvar i arbetet mot penningtvätt. Revisorer har bland annat tillgång till vad som kallas CPI (Corruption Perception Index) och anses vara ett viktigt verktyg i arbetet mot penningtvätt. Detta ger revisorerna, enligt Larson & Herz (2003), en möjlighet att mäta grader av korrupcion i olika länder.

I Sverige arbetar olika myndigheter och organisationer med att bekämpa den organiserade brottslighet som ofta finansieras av tvättade pengar. En förutsättning för att de ska kunna göra detta så effektivt som möjligt, är att de företag som verkar på den finansiella marknaden följer de lagar och regler som finns gällande penningtvätt och finansiering av terrorism (Polisen, 2012). Den 15 mars 2009 tillkom även i Sverige en ny lag, lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism(SFS 2009:62).

Syftet med den nya lagen är att förhindra att finansiell verksamhet och annan näringsverksamhet utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism enligt 1 kap. 1 §

(SFS 2009:62). Penningtvätt kan enligt Ekobrottsmyndigheten (2012) användas till att finansiera terrorism och den nya lagen föreskriver åtgärder mot både penningtvätt och finansiering av terrorism. Detta innebär att insatserna mot de båda företeelserna har med införandet av lag (SFS 2009:62) kommit att behandlas med samma regelverk. De straffrättsliga bestämmelser om påföljder för den som gör sig skyldig till penningtvätt eller finansiering av terrorism skiljer sig däremot åt och behandlas inte i den nya lagen (SOU 2012:12).

Den nya lagen utgår från ett riskbaserat förhållningssätt och en verksamhet som omfattas av lagen är godkända och auktoriserade revisorer, registrerade revisionsbolag enligt 1 kap. 2 § p.10 samt yrkesmässig verksamhet som avser bokföringstjänster eller revisionstjänster men som inte omfattas av p.10 i lagen enligt 1 kap. 2 § p. 11 (SFS 2009:62). För dem innebär de skärpta reglerna bland annat större krav på kundkännedom samt en rapporteringsskyldighet vid misstänkta transaktioner (Vesterhav et al., 2011). Att revisorer i detta fall har en skyldighet enligt lag kan dock vara problematiskt då revisorer inte förväntas vara experter inom juridik vilket ofta är nödvändigt för att bedöma kriminalitet eller de sannolika rättsliga konsekvenserna av en viss handling menar Melnik & Colson (2003).

1.1.1 Vad är penningtvätt?

Det saknas en tydlig definition på begreppet penningtvätt och inom forskningen råder det delade meningar om vad begreppet innebär (SOU 2012:12). En vanlig definition bland lagstiftare och andra myndigheter i Sverige är ”*penningtvätt är en process varigenom pengar och tillgångar från brottslig verksamhet tvättas rena i det finansiella systemet för att dölja den brottsliga källan*” (Vesterhav et al., 2011 s.21). Trots att denna definition ger en antydning om vad penningtvätt är ifrågasätts den av Vesterhav et al., (2011) som i rapporten, *Penningtvätt- rapportering och hantering av misstänkta transaktioner*, menar att den ger stort utrymme för tolkning.

Definitionen i lagen är något längre och är utformad i enlighet med de EU- rättsliga bestämmelser som reglerar administrativa åtgärder för att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism. I lag (SFS 2009:62) beskrivs penningtvätt som handlingar med pengar eller annan egendom som förvärvats genom brott och där syftet med handlingarna har varit att dölja att någon gjort sig vinning genom brottslig verksamhet. Vidare menar

Vesterhav et al., (2011) att definitionen på penningtvätt varierar beroende på i vilket sammanhang och i vilket syfte begreppet används. I det stora hela handlar penningtvätt om, oavsett vilken definition som används, att svarta pengar blandas med vita genom lagliga, finansiella transaktioner tills det till slut inte går att skilja dem åt menar Syrén (2005).

Enligt Ferwerda (2009) kan brottsligheten bakom penningtvätt minska i ett land genom att bland annat öka risken för att åka fast penningtvätt och om straffet för penningtvätt ökar. I Sverige finns det dock inte, trots lagens förekomst om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (SFS 2009:62), inte något brott som heter penningtvätt. Däremot är det inte straffritt att utöva penningtvätt utan den som döms för penningtvättsåtgärder bestraffas främst för penninghäleri enligt 9 kap. 6 a § i Brottsbalken (SOU 2012:12). Penninghäleri handlar om personer som för annans räkning främjar möjligheten att tillgodogöra sig egendom från brottslig verksamhet, till exempelvis genom att medverka till att "tvätta" pengar. Penninghäleri kan begås på flera olika sätt. Det kan till exempel innebära att pengar sätts in på ett bankkonto, att pengar flyttas runt i det finansiella systemet genom olika transaktioner samt att överföringar görs till utlandet. Maxstraffet för penninghäleri är två år och grov penninghäleri sex år (Ekobrottsmyndigheten, 2010).

1.1.2 Vad innebär finansiering av terrorism?

Finansiering av terrorism innebär att ekonomiskt stödja någon form av terrorism. Det kan handla om att lämna direkta bidrag till terrorism men även att samla in, tillhandahålla eller ta emot pengar i syfte att finansiera terrorism. Pengarna ifråga kan komma från både legala och illegala källor (Finansinspektionen, 2010).

Det är enligt lag om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall (SFS 2002:444) straffbart att samla in, tillhandahålla eller ta emot pengar eller andra tillgångar i syfte eller med vetskapen att dessa ska användas för att begå särskilt allvarliga brott. Vad som enligt lagen menas med "*särskilt allvarlig brottslighet*" är bland annat mord, människorov, om syftet med gärningen är att sätta skräck i en befolkning eller befolkningsgrupp, terroristbrott, sabotage samt att förmå en regering eller internationell organisation att vidta eller avstå från att vidta en åtgärd (SOU 2012:12).

Det är ofta svårt att upptäcka att finansiering av terrorism pågår. I arbetet med att bedöma utifall pengar eller annan egendom är avsett till att användas för finansiering av terrorism är det vanligt att verksamhetsutövare får kontrollera om personer eller organisationer förekommer på olika sanktionslistor eller om överföringar sker till länder eller regioner som stöder terrorism (SOU 2012:12).

1.1.3 Förhållandet mellan penningtvätt och finansiering av terrorism

---

En grundläggande skillnad mellan penningtvätt och finansiering av terrorism är att den egendom som är föremål för penningtvätt alltid har ett brottsligt ursprung. Om inte egendomen i fråga skulle vara förvärvat genom brottslig verksamhet skulle det inte finnas något att "tvätta" (SOU 2012:12). När det däremot gäller finansiering av terrorism behöver inte den egendom som ska användas i syfte att bekosta terrorism vara av olagligt ursprung utan det som bestraffas är vad egendomen skall användas till, det vill säga själva syftet med en transaktion. Av den anledningen finns det ofta inget behov av att dölja medlens ursprung. Dock kan tvättade pengar användas i syfte att finansiera terrorism (Ekobrottsmyndigheten, 2012).

Gemensamt för de båda företeelserna är att de båda är typer av brottsligheter som i stor utsträckning utnyttjar det finansiella systemet i syfte att uppnå det brottsliga ändamålet. Detta innebär att de kan bekämpas med liknande metoder. Det administrativa regelverket som är avsett att förhindra att det finansiella systemet utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism är därför gemensamt. När det gäller straffrättsliga åtgärder görs det däremot skillnad på hur penningtvätt och finansiering av terrorism ska behandlas och där är regelverket inte detsamma (SOU 2012:12).

1.2 Problemformulering

Det främsta syftet med att begå ett brott är att det kan leda till någon form av vinst och för att ta del av denna vinst finns det hos vissa individer och grupper en motivation att begå brott. Om samhället genom bland annat lagar, regler, särskilda instanser och åtgärder arbetar för att försvåra möjligheten att både utföra ett brott och att behålla förtjänsten av detta så minskar det även motivationen att begå själva brottet (Finanspolisen, 2011). I arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism är det utav största vikt att rapporteringsskyldigheten och kravet

på riskhantering, som stärks av lag, följs av de verksamhetsutövare som lagen täcker. Dock menar Finansinspektionen (2013) att många företag inte gör tillräckligt för att hindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Trots detta anser sig en majoritet av företagen att de lever upp till de krav som ställs (Finansinspektionen, 2013).

Enlig Finansinspektionen (2013) är rapporteringen av misstänkta transaktioner avsevärt högre hos de finansiella företagen jämfört med de icke-finansiella företagen där rapporteringen fortsätter att vara låg. Anledningen till den låga rapporteringen i vissa branscher bedömer Finansinspektionen (2013) kunna bero på brist på kunskap, att många företag anser att risken för att deras verksamhet utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism är låg och rädsla för att rapportera på grund av risken att förlora kunder eller bli utsatt för hot. Vidare menar Finansinspektionen att antalet inkomna rapporter är en indikator på att lagen (SFS 2009:62) följs och menar att i de verksamheter där rapporteringen är låg visar på ett tecken att efterlevnaden av regelverket inte är tillfredställande (Finansinspektionen, 2012).

Arbetet med att bekämpa penningtvätt ligger inte endast på myndigheternas bord. Revisorer bär ett stort ansvar då de har anmälningsskyldighet vid misstänkta transaktioner. Myndigheternas arbete är beroende av att revisorer meddelar Finanspolisen när de finner något misstänkt. Det gör revisorn till en nyckelperson i arbetet med att bekämpa penningtvätt som idag är ett stort samhällsproblem (Finansinspektionen, 2013). Lagen innebär därmed ett stort ansvar för revisorer och övriga rapporteringsskyldiga aktörer och det är därför viktigt att de tillämpar lagen efter dess syfte. År 2011 inkom 11 461 rapporter om misstänkt penningtvätt till Finanspolisen. År 2010 låg siffran på 12 218 stycken (Finanspolisen, 2012). Av de rapporter som kom in till Finanspolisen 2011 var endast fyra från revisionsbranschen. År 2010 var antalet sju stycken (Finanspolisen, 2012). Med detta som utgångspunkt vill vi undersöka och besvara följande frågeställningar:

1.2.1 Frågeställningar

- Hur är den nya lagstiftningen utformad med avseende på revisorns yrkesroll?
- Hur har lagen påverkar revisorn arbete?
- Vilken effekt har lagstiftningen haft på rapporteringen från revisorer?
- Hur ser ansvariga myndigheter på lagens tillämpning i praktiken och hur anser de att verksamma inom revisionsbranschen lever upp till lagstiftningen?

1.2.2 Syfte

Syftet med denna studie är att vi vill beskriva vad de skärpta reglerna i lag (SFS 2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism innebär för revisorer.

Vi vill även diskutera om och hur revisorerna fullföljer det ansvar som följer med lagstiftningen.

1.3 Avgränsningar

Det är många verksamheter som har en skyldighet gentemot lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (SFS 2009:62). Denna studie kommer emellertid att endast omfatta de verksamheter som faller under p. 10 och p. 11 i lagens 1 kap 2 §, det vill säga verksamhet som godkänd eller auktoriserad revisor eller registrerat revisionsbolag samt yrkesmässig verksamhet som avser bokföringstjänster eller revisionstjänster. Vidare kommer studien främst att ha fokus på fenomenet penningtvätt. Lagens andra del, finansiering av terrorism, kommer till viss del nämnas då lagen innefattar båda företeelserna. Slutligen är det administrativa regelverket som diskuteras. Det straffrättsliga regelverket har därmed endast nämnts kortfattat.

1.4 Lagens definitioner

- **Finansiering av terrorism** -*“insamling, tillhandahållande eller mottagande av tillgångar i syfte att de ska användas eller med vetskap om att de är avsedda för att begå sådan brottslighet som avses i 2 § lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall”* (SFS 2009:62).
- **Penningtvätt** – betyder enligt lag (SFS 2009:62) *a) sådana åtgärder med brottsligt förvärvad egendom, som kan medföra att egendomens samband med brott döljs, att den brottslige får möjlighet att undandra sig rättsliga påföljder eller att återskaffandet av egendomen försvåras, samt sådana åtgärder som innefattar förfogande över och förvärv, innehav eller brukande av egendomen,*
b) med annan egendom än som avses i a, om åtgärderna är ägnade att dölja att någon har berikat sig genom brottslig gärning

1.5 Uppsatsens disposition

- Kapitel 1* I det inledande kapitlet ges en presentation av det ämne som studien bygger på. Ämnesområdets bakgrund förklaras och leder fram till studiens problemformulering, syfte och frågeställningar.
- Kapitel 2* I detta kapitel beskrivs den metod och det tillvägagångssätt som använts för att uppnå studiens syfte. Det ges en detaljerad redogörelse för vilket urval som ingår i undersökningen, hur materialet samlats in, bearbetats och analyserats.
- Kapitel 3* I detta kapitel ges en redogörelse för studiens teoretiska referensram. Lagens innebörd, dess tillkomst och utveckling förklaras närmare. Olika metoder för penningtvätt beskrivs liksom revisorns roll och dennes skyldighet i förhållande till lagen. Till sist förklaras kortfattat berörda myndigheters ansvarsområden.
- Kapitel 4* Här återges det insamlade materialet från genomförda intervjuer. Alla uttalanden samt fakta kommer från respondenterna i det angivna avsnittet om ingen annan källa anges och samtliga respondenter är anonyma. Kapitlet inleds med en statistisk överblick över nuvarande rapportering i Sverige.
- Kapitel 5* I detta kapitel analyseras det empiriska materialet genom att knyta an till den teoretiska referensramen.
- Kapitel 6* Här presenteras studiens resultat som kommer att diskuteras utifrån studiens syfte och frågeställningar. Det kommer även att ges förslag på vidare forskning i ämnet.

2. Metod

I detta kapitel beskrivs den metod och det tillvägagångssätt som använts för att uppnå studiens syfte. Det ges en detaljerad redogörelse för vilket urval som ingår i undersökningen, hur materialet samlats in, bearbetats och analyserats.

2.1 Val av metod

Kvalitativa undersökningar karakteriseras av att försöka förstå hur människor upplever sig själva och sin omgivning, det vill säga subjektiva bedömningar av verkligheten (Kvale, 2009). Detta skiljer sig från den kvantitativa ansatsen som bygger på insamling av numerisk data (Bryman & Bell, 2005). Målet med kvalitativ metod är att upptäcka företeelser, egenskaper eller innebörder snarare än att mäta omfattningen av dessa vilket är utmärkande för kvantitativ metod menar Starrin & Renck (1996).

Metoden för denna undersökning bygger främst på en kvalitativ metod där empirin har samlats in genom intervjuer med utvalda revisorer och myndigheter. Den kvalitativa metodiken anses vara mest lämplig för att uppnå syftet med denna studie då intervjuer ger en djupare och mer informativ förståelse för det som undersöks än vad en kvantitativ undersökning kan tänkas ha gjort. Genom att utföra intervjuer ger det möjligheten att ta del av respondenternas egna uppfattningar om valt ämnesområde och problematiken bakom detta.

2.2 Urval av respondenter

I denna studie är urvalsprocessen baserad på ett så kallat *bekvämlighetsurval* (Bryman & Bell, 2005) där vi via mail har tagit kontakt med de revisionsbyråer och myndigheter vi önskade ingå i vår undersökning. Efter en första kontakt blev vi hänvisade vidare till den eller de personer som inom respektive verksamhet anses mest sakkunnig i området. Vår första tanke var att vi ville få en mix av både större och mindre revisionsbolag för att främst få en mer utförlig och djupare analys men även för att se om svaren skiljer sig åt beroende på verksamhetens storlek. De stora och medelstora revisionsbyråerna som kontaktades var KPMG, Deloitte, Ernst & Young, PwC, Grant Thornton, Mazar och Moore Stephens.

De mindre bolagen hittade vi via sökmotorn eniro.se där vi sökte på ”revisorer i Lund och Malmö”.

De myndigheter som arbetar med penningtvätt och finansiering av terrorism och som vi ansåg skulle kunna tillföra viktig kunskap för att uppnå undersökningens syfte var Finanspolisen, Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket, Finansinspektionen, Brå samt FAR. Skatteverket hänvisade oss vidare till Länsstyrelsen.

Då vi i förväg förväntade oss ett visst bortfall beslutade vi oss för att ta kontakt med femton revisionsbyråer och samtliga myndigheter. Sammanlagt genomförde vi sju stycken intervjuer. De revisionsbyråer som hade möjlighet att medverka var Deloitte, Grant Thornton, Ernst & Young samt Moore Stephens. Då vi fick negativ respons av de mindre revisionsbyråer vi tog kontakt med har vi inte kunnat göra en jämförelse mellan små och stora bolag. Övriga tre intervjuer är med Ekobrottsmyndigheten, Finanspolisen och Länsstyrelsen Skåne. Samtliga respondenter har vid intervjutillfällena suttit antingen i Malmö eller i Stockholm.

De respondenter som intervjuats redovisas i tabellen nedan.

Företag/ myndigheter	Position och år inom yrket	Datum och längd	Typ av intervju
Moore Stephens (Revisor A)	Auktoriserad revisor och delägare. 15 år.	2013-04-24 Längd: 32 min	På plats, Moore Stephens kontor, Malmö
Deloitte (Revisor B)	Auktoriserad revisor, delägare, ansvarig för oberoende frågor och penningtvätt, samt ordförande i FAR-policyn. 32 år.	2013-04-25 Längd: 35 min	Telefonintervju
Grant Thornton (Revisor C)	Revisor och senior manager. 15 år.	2013-05-06 Längd: 30 min	På plats, Grant Thorntons kontor, Malmö
Ernst & Young (Jurist D)	Chefjurist och partner. Tidigare ordförande i FARs etikkommitté. 29år.	2013-04-26 Längd: 25 min	Telefonintervju

Länsstyrelsen Skåne (Myndighet A)	Sakkunnig och samordnare för arbetet med penningtvätt på Länsstyrelsen Skåne, Malmö. 2,5 år.	2013-05-06 Längd: 31 min	På plats, Länsstyrelsen Skånes kontor, Malmö
Finanspolisen (Myndighet B)	Biträdande chef. 19 år.	2013-04-25 Längd: 50 min	Telefonintervju
Ekobrottsmyndigheten Malmö (Myndighet C)	Två respondenter, Båda är ekorevisorer, har tidigare jobbat som revisorer. 28 respektive 18 år.	2013-05-02 Längd: 60 min	På plats, Rättscentrum, Malmö

Figur 1. Respondenter

2.3 Datainsamling

Ett vanligt förekommande tillvägagångsätt av insamling av material vid kvalitativ metod är att utföra besöksintervjuer med de personer som ingår i urvalet (Bryman & Bell, 2005). Det empiriska material som ligger till grund för denna studie utgörs av intervjuer som alla varat mellan ungefär 25 och 60 minuter. Initialt var förhoppningen att kunna träffa respondenterna och utföra intervjuerna på plats men då vi i vissa fall blivit hänvisade till kontaktpersoner i Stockholm har vi även utfört telefonintervjuer. Upplevelsen av att göra telefonintervjuer har överlag varit bra, dock har ljudkvaliteten på inspelningarna varit något sämre. Det kan även tänkas ha underlättat att ha haft ett ansikte på den som intervjuas och uppleva kroppsspråket när personen ifråga pratat om berört ämne.

Kvalitativa intervjuer karakteriseras av att vara mindre strukturerade än kvantitativa och svaren bygger till stor del på intervjupersonens egna uppfattningar och synsätt (Bryman & Bell, 2005). För att ha utrymme för flexibilitet valde vi att utföra semi-strukturerade intervjuer där vi innan intervjuerna förberett ett frågeformulär som respondenterna fått ta del av innan intervjuens gång. Frågeformulären (se bilaga 1 till 4) har behandlat samma ämne och har i princip varit utformade likadant, dock med vissa skillnader i formulering av frågor beroende på om respondenten varit representant för revisionsbyrå eller myndighet. Genom att använda semi-strukturerade intervjuer har det gett utrymme för den som intervjuas att besvara frågorna

på sitt sätt (Bryman & Bell, 2005). Det har även inneburit att följdfrågor har kunnat ställas beroende på vilka svar som getts och om nya funderingar tillkommit under intervjuerna.

2.4 Databearbetning

Vid kvalitativ metod är det vanligt förekommande att varje intervju spelas in med hjälp av en bandspelare då det är utav intresse att veta både vad den intervjuade säger och på vilket sätt denne säger det (Bell, 2007). Vi har använt oss av bandspelare vid samtliga intervjutillfällen med undantag från en där vi inte tilläts att spela in intervjun. Detta kan ha försämrat kvalitén på det slutgiltiga materialet då det enligt Bryman & Bell (2005) är lätt att gå miste om speciella uttryck och fraser om det endast görs skriftliga anteckningar. I försök att minimera bortfallet av viktig information från denna intervju har vi direkt efter intervjutillfället tillsammans satt oss ner och skrivit ner och diskuterat det som sades medan intervjun fortfarande var färsk i minnet.

De inspelade intervjuerna har efter hand de är gjorda transkriberats vilket innebär en transformering av en form till en annan, det vill säga i vårt fall har de inspelade intervjuerna omvandlats till text (Kvale, 2009). Vidare menar Kvale (2009) att det går att välja hur detaljerad transkriberingen ska vara till exempel om även pauser, betoningar och uttryck som skratt ska återges. Vi har valt att inte ta med detta då det inte har någon större betydelse för vår studie.

2.5 Bortfall

Att uppleva bortfall i processen med att samla in empiriskt material kan, enligt Bryman & Bell (2005), uppstå då de utvalda individerna av olika anledningar inte kan eller vill delta i undersökningen eller inte går att få tag på. Vi räknade med ett visst bortfall redan när vi tog kontakt med utvalda revisionsbyråer och myndigheter. Av de större revisionsbyråerna, PwC och KPMG, som valde att inte ställa upp på intervju fick vi som svar att det inte fanns tid. Mazar samt hälften av de mindre revisionsbolagen valde att inte svara alls. Om detta beror på brist av tid även hos dem eller brist på kunskap om lagen är svårt att säga. Det kan även vara så att ämnet vi valt att skriva om upplevs som obekvämt att svara på. Då vi valde att inte följa upp frånvaron på viljan att medverka i vår undersökning går det dock endast att göra

spekulationer kring detta. Den andra hälften av de mindre bolagen som vi kontaktade valde att inte heller medverka, med svaret att de inte hade någon kunskap inom lagen.

Bortfall kan även handla om att den som intervjuas väljer att inte svara på särskilda ställda frågor (Bryman & Bell, 2005). För att minimera bortfallet och minska utrymmet för feltolkning är det viktigt att formulera tydliga frågor som är lätta att förstå för den som intervjuas. Frågorna bör heller inte vara av sådan karaktär som får intervjupersonen att känna sig obekvämt (Bell, 2007). Då vi valt att göra en semi-strukturerad intervju fanns det möjlighet för oss att omformulera frågorna på plats om vi upplevde att de inte var tydliga nog eller om respondenten upplevdes besvärad. Våra respondenter har alla valt att svara på samtliga av våra frågor. Dock har vi fått svaret ”vet ej” vid något tillfälle. Om det har berott på att respondenten/respondenterna ifråga faktiskt inte vetat vad denne skulle svara i stunden eller inte velat på grund av annan anledning är oklart. Även om våra frågor inte upplevdes vara av känslig karaktär i sig så kan, som påpekats tidigare, själva ämnesområdet penningtvätt och lagen om detta upplevas som obekvämt. Vi kan inte undvika att ifrågasätta ifall detta kan ha påverkat både hur svaren formulerats och hur utvecklande de varit.

När det gäller bortfall av myndigheter som valt att inte delta anser vi ändå att svaren från de intervjuer vi gjort är relativt representativt då dessa organ samverkar med varandra och därmed utbyter både kunskaper och erfarenhet. När det däremot gäller bortfallet från revisionsbyråerna är det svårare att avgöra om det haft någon inverkan på vårt resultat. Kanske hade det sett annorlunda ut om andra eller fler revisionsbyråer hade deltagit. Likaså om andra eller fler representanter från respektive revisionsbyrå hade intervjuats.

2.6 Vetenskapligt förhållningssätt

Vid utförandet av en vetenskaplig studie är det vanligt att arbeta antingen induktivt eller deduktivt. Den *induktiva* ansatsen är vanlig vid empiriska undersökningar och innebär att utgångspunkten görs utifrån tillgänglig data som önskas behandla med en eller fler teorier. Vid den *deduktiva* ansatsen är strävan däremot att med en befintlig teori pröva, behandla eller avvisa denna gentemot viss data (Rienecker & Jörgensen, 2004). Enligt Bryman & Bell (2005) är kvalitativ metod induktiv till sin art medan den deduktiva ansatsen är utmärkande för kvantitativa studier.

En vanlig analysmodell vid kvalitativa studier är ”*Grounded Theory*”. Grounded Theory innebär att utgångspunkten görs från data till teori och syftet är att kunna förklara vad som händer inom det område som studeras (Starrin, 1996). Vidare ska, de som utför en undersökning, göra detta med så få förutfattande meningar som möjligt. Grounded Theory är främst induktiv till sin karaktär (Kvale, 2009). Vi har studerat vårt empiriska material induktivt då vi utgått från den insamlade datan och vid analys tagit hjälp av teori. Vi har även valt att inte låta oss styras av en på förhand bestämd problemformulering utan denna har växt fram i takt med vårt empiriska material. Utifrån detta har vi funnit samband och utmärkande kategorier som legat till grund för vår analys.

2.7 Bedömning av kvalitativ undersökning

Vid insamling av information är det viktigt att, oavsett vilken metod som används, kritiskt granska informationen i syfte att avgöra hur tillförlitlig och giltigt den är (Bell, 2007). Två, i litteraturen, återkommande mått är reabilitet och validitet men enligt Bryman & Bell (2005) är dessa begrepp främst användbara vid kvantitativa undersökningar. Ett annat begrepp som däremot är mer anpassat till kvalitativa studier är ”*teoretisk mättnad*”. Begreppet används inom ”*Grounded Theory*” och innebär att insamlingen av data bör fortsätta tills den inte frambringar några nya insikter eller ny information (Bryman & Bell, 2007). Det vill säga en teoretisk mättnad uppstår när den data som samlas in, vid flera tillfällen, ger samma information som tidigare data.

Dock kan det vara svårt att avgöra när en faktisk mättnad uppstår utan det är en bedömningsfråga menar Starrin (1996) som även menar att teoretisk mättnad kan uppfattas föreligga när upprepade datainsamlingar inte tillför något nytt avseende mönster. Då kvalitativa undersökningar till stor del bygger på subjektiva bedömningar av dem som intervjuas och då det på grund av att antalet intervjuobjekt oftast är relativt få kan det vara svårt att veta när en teoretisk mättnad har uppstått (Starrin, 1996). Även om vi, vid vår insamling av empiriskt underlag, upplevt återkommande mönster är det svårt att avgöra om ytterligare observationer möjligtvis skulle kunna avvika från detta.

2.8 Metodreflektion

Fördelen med intervjuer är enligt Bell (2007) att de är ett flexibelt sätt att få information av de som intervjuas. Det går att ställa följdfrågor och svaren kan fördjupas och utvecklas på ett sätt som inte är fullt lika möjligt med enkätundersökning. I efterhand upplever vi att kvalitativ metod är den bäst lämpade för att uppnå vårt syfte med studien. Genom att personligen ha pratat med våra respondenter har vi haft möjlighet att få ut mer information än vad vi kan tänkas ha fått genom att göra en kvantitativ enkätundersökning. Respondenterna har även haft möjlighet att vara mer utförliga i sina svar och vi har utifrån, både svaren i sig och hur de svarat, fått en djupare uppfattning och förståelse för hur respondenterna förhållit sig till ämnet.

Dock hade det varit önskvärt att utföra fler intervjuer, men intervjuer anses vara en tidskrävande metod och på grund av detta är det oftast endast möjligt att utföra ett fåtal intervjuer (Bell, 2007). Detta är enligt Kvale (2009) en vanlig kritik mot den kvalitativa metoden och det ifrågasätts om resultaten från så få intervjuer går att generalisera. Som motkritik mot detta ifrågasätter Kvale (2009) varför det ska vara ett krav att kunna generalisera kunskap och menar att detta grundar sig i ett antagande där all vetenskaplig kunskap nödvändigtvis är giltig för alla platser, tider och människor i all evighet. Även Bryman & Bell (2005) tar upp problemet med att generalisering och menar att de som intervjuas inte kan vara representativa för en population. Istället ska resultatet från en kvalitativ studie generaliseras till teori.

Kanske hade resultatet sett annorlunda ut om urvalet i undersökningen varit större. Likaså om intervjun gjorts i enkätform då den som svarar via personlig intervju möjligtvis känner sig mindre anonym vilket kan innebära att personen i fråga inte är lika ärlig i sina svar. Samtidigt hade en enkätundersökning inte gett lika utförliga svar.

3. Teoretisk referensram

I detta kapitel ges en redogörelse för studiens teoretiska referensram. Lagens innebörd, dess tillkomst och utveckling förklaras närmare. Olika metoder för penningtvätt beskrivs liksom revisorns roll och dennes skyldighet i förhållande till lagen. Till sist förklaras kortfattat berörda myndigheters ansvarsområden.

3.1 Lagen tillkomst och utveckling

3.1.1 Financial Action Task Force

Den större delen av det Svenska regelverket mot penningtvätt är baserat på olika internationella direktiv och rekommendationer, bland annat från Europeiska Unionen (EU) och Financial Action Task Force, som fortsättningsvis kommer benämnas FATF (Statskontoret, 2008). Det finns även andra former av internationella samverkansorganisationer bland annat Egmont Group of Financial Intelligence Units. Denna organisation grundades 1995 och har som syfte att få olika länders finansiella underrättelseenheter (FIU) att samarbeta. Finanspolisen är Sveriges motsvarighet till FIU (Vesterhav et al., 2011).

FATF är ett internationellt organ som grundades 1989 av G7-länderna som svar på den växande oron över penningtvätt och finansiering av terrorism. Syftet med FATF var att ta fram normer för att främja ett effektivt genomförande av rättsliga, reglerande och operativa åtgärder. Detta för att kunna bekämpa penningtvätt, finansiering av terrorism och andra hot mot integriteten av det internationella finansiella systemet. FATF utfärdade 1990 fyrtio stycken rekommendationer som en del i arbetet med att bekämpa internationell penningtvätt och finansiering av terrorism. Rekommendationerna har reviderats ett flertal gånger 1996, 2001, 2003, 2004 och nu senast år 2012 för att kunna säkerställa att de förblir aktuella och relevanta (FATF, 2012). I samband med 2001 års revidering utfärdade FATF åtta särskilda rekommendationer i arbetet med att bekämpa finansiering av terrorism (SOU 2007:23).

Syftet med 2003 års revidering var att se till att de fysiska och juridiska personer som omfattades av de tidigare rekommendationerna skulle inta ett mer riskbaserat synsätt. Detta gällde främst finansiella institut och innebar bland annat att de var tvungna att vidta en viss kundkännedom när de tog in en ny kund (FATF, 2010).

I oktober 2004 publicerade FATF ytterligare en nionde särskild rekommendation för att stärka den överenskomna internationella standarden för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism. I dagsläget har FATF utfärdat fyrtio rekommendationer plus nio stycken särskilda rekommendationer i sitt arbete med att bekämpa internationell penningtvätt och finansiering av terrorism (FATF, 2010).

3.1.2 Första penningtvättsdirektivet

FATFs rekommendationer fick ett stort inflytande runt om i världen. Detta ledde till att Europeiska gemenskapen (EG) 1991 kom ut med sitt första direktiv vilka var baserade på dessa rekommendationer angående bekämpning av penningtvätt (Statskontoret, 2008). Direktivet hade som syfte att samordna de Europeiska ländernas insatser för att bekämpa penningtvätt genom att begränsa vissa friheter för rörelser av kapital samt ge vissa restriktioner gällande finansiella tjänster som tidigare utnyttjas i syfte att utföra penningtvätt (SOU 2007:23).

3.1.3 Lag (SFS 1993:768) om åtgärder mot penningtvätt

Första direktivet ingick i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), vilket innebar att Sverige var tvungna att följa detta. Sveriges regering lade då fram propositionen (1992/93:207) och antog sedermera lag (SFS 1993:768) om åtgärder mot penningtvätt, som trädde i kraft den första januari 1994. Lag (SFS 1993:768) innebar att de företag som verkade inom den finansiella sektorn var tvungna att skärpa sina interna rutiner. Företagen fick också ett krav på sig att utbilda personal samt att vid misstänkta fall rapportera till Rikspolisens (Statskontoret, 2008).

3.1.4 Andra penningtvättsdirektivet

År 2001 antog EU tidigare EG, ett andra direktiv om bekämpning av penningtvätt. Direktivet innehöll ett flertal ändringar av det föregående direktivet (Statskontoret, 2008). Andra punkter innebar bland annat att det inte längre enbart skulle vara finansiella institutioner som omfattades av lagen. Nu skulle även andra fysiska och juridiska personer omfattas så som godkända och auktoriserade revisorer, fastighetsmäklare, advokater samt fysiska och juridiska personer som bedriver yrkesmässig handel där stora summor kontanter används för betalning (SOU 2007:23).

3.1.5 Ändring av Lag (SFS 1993:768) om åtgärder mot penningtvätt

---

Sverige gjorde vissa ändringar av lag (SFS 1993:768) vilka trädde i kraft 2005, revideringen byggde på de förändringar som skedde i och med EU:s andra direktiv. Det var i samband med denna lag som revisorer i Sverige fick en skyldighet att rapportera misstänkta fall av penningtvätt till Finanspolisen. En följd av ändringen var att vid en rapportering av en eventuell oegentlighet, fick revisorn inte yttra sig angående ärendet för varken kund eller utomstående (Justitieutskottet, 2004).

3.1.6 Tredje penningtvättsdirektivet

Som följd av FATFs revideringar år 2001 och 2003 av de tidigare rekommendationerna beslöt EU 2005 att anta ett tredje direktiv (2005/60/EG) (Statskontoret, 2008). Direktiven gavs ut för att anpassas till den nya internationella standarden för att motverka instabilitet och dåligt rykte inom den finansiella sektorn vilket stora flöden av svarta pengar kan åstadkomma (2005/60/EG). Det var i det tredje penningtvättsdirektivet som finansiering av terrorism uppmärksammades (Vesterhav et al., 2011) vilket gjorde att kommissionen följde de rekommendationer som FAFT gett ut efter terroristattacken i USA den 11 september 2001, och begreppet finansiering av terrorism lades till i det nya direktivet (Statskontoret, 2008).

3.1.7 Lag (SFS 2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

---

FATF utför löpande utvärderingar av olika länder för att se om de uppfyller alla fyrtio samt de nio extra rekommendationer och för att se vilka brister det finns inom de finansiella systemen hos länderna (FATF, 2012). Sverige blev 2006 granskat och utvärderat, vilket resulterade i rapporten ” *Third Mutual Evaluation/Detailed Assessment Report Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism*” (FATF, 2006). Rapporten anmärker på tydliga brister i det svenska systemet för penningtvättsbekämpning. Det understryks bland annat att Sverige saknar ett övergripande system för hur olika risker gällande penningtvätt och finansiering av terrorism ska identifieras och bedömas. FATF gav även kritik för att Sverige inte hade anammat det tredje direktivet från EU om bekämpning av penningtvätt i sin lagstiftning. Kritiken i rapporten ledde till att Sverige startade en utredning som påbörjades under våren 2006. Utredning hade som syfte att analysera och ta fram ett konkret förslag på hur EUs tredje penningdirektiv skulle ta sin form i svensk rätt för att uppfylla FATFs rekommendationer (Statskontoret, 2008).

Utredningen ledde till att Sverige antog en ny lag som trädde ikraft den 15 mars 2009, vilket är den nuvarande lagen. Den namngavs lag (SFS 2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Syftet med denna lag är som tidigare nämnts att förhindra så att inte näringsverksamheter och olika former av finansiella verksamheter utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. En skillnad med den nya lagen är att fler fysiska och juridiska personer så som fastighetsmäklare och personer som utför bokföringstjänster omfattas och har numera en skyldighet att rapportera misstankar om eventuell pågående penningtvätt i sin verksamhet (SFS 2009:62). Detta är en följd av att FATF som i den tidigare nämnda rapporten om Sveriges bekämpning av penningtvätt gav kritik åt att det i Sverige bara var godkända och auktoriserade revisorer som omfattades av rapporteringsskyldigheten (FATF, 2006). Följer inte dessa aktörer som omfattas av 1 kap. 2 § i lag (SFS 2009:62), de skyldigheter om rapportering vid misstanke om penningtvätt som lagen innebär, blir de belagda med kraftiga bötesbelopp enligt 7 kap. 1 § (SFS 2009:62).

Det som inte ändrades i lagen (SFS 2009:62), är att penningtvätten fortfarande i Sverige inte är något självständigt brott. Det är endast det bakomliggande brotten som är kriminaliserat, vilket bland annat är penninghäleri enligt 9 kap. 6a § i Brottsbalken (Vesterhav et al., 2011). Lagen har kritiserats då det inte är möjligt att dömas för penningtvätt utan endast det bakomliggande brottet. Detta har lett till ökad problematik med att väcka åtal, eftersom det krävs bevisning från de underliggande brotten (SOU 2012:12).

Regeringen tillsatte 2010 en utredning för att arbeta fram ett nytt lagförslag (SOU 2012:12). Utredningens syfte var att se över en eventuell kriminalisering av penningtvätten. Om det är möjligt att göra en mer lättillgänglig reglering med tydligare riktlinjer över vem som har straffansvaret, samtidigt som rättsäkerheten uppfyller rådande krav. Utredningen kom fram till att tidigare nämnda brott för penningtvätt ska flyttas från brottsbalken där dem ligger idag och skapa en ny lag som ska gå under namnet ”*lagen om penningtvättbrott*”. Utredningen har också fått i uppdrag att komma med ett ställningstagande om huruvida Sverige ska följa Europarådets konvention om penningtvätt fullt ut. Den nya lagen kommer att träda ikraft den 1 juli 2013. I och med att lagen ändras är förhoppningen att revisorer samt myndigheter ska få det lättare i arbetet med att bekämpa penningtvätt (SOU 2012:12).

3.1.8 Fjärde penningtvättsdirektivet

EU håller för närvarande på att utarbeta ett fjärde direktiv. Förslaget har som motiv och syfte att inom EU ge ett effektivt och tryggt företagsklimat, minska komplexitet över medlemsstaternas gränser samt att se till att bevara det finansiella systemets funktion, sundhet och integritet. Reglerna är till stor del baserade på FATFs rekommendationer från februari 2012. I direktivet förstärks bland annat de delar som omfattar speltjänster och tröskelvärdet kommer sänkas från 15000 euro till 7500 euro för fysiska och juridiska personer vars verksamhet hanterar kontant- och bankmedel (2013/0025 COD).

3.2 Penningtvättsmetoder

3.2.1 Penningtvättens faser och syfte

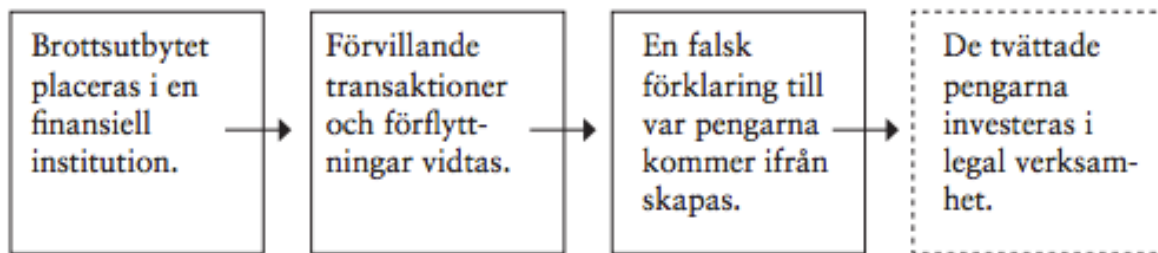
Behovet av att tvätta illegala pengar uppkommer när dessa ska investeras i den legala ekonomin. Det handlar ofta om större belopp, då en småskalig konsumtion ofta kan täckas av illegala pengar. Kostnaden för att tvätta pengar ligger oftast mellan 4-30 % av det totala beloppet som ska tvättas.

Det finns tre huvudsyften till behovet att tvätta pengar I. Få illegala medel att framstå som legala II. Dölja pengarnas ursprung III. Skapa en legitim källa eller förklaring till pengarnas ursprung. Det är ovanligt att alla syften är uppfyllda vid ett och samma penningtvättsförfarande. Det räcker med att endast det första är uppfyllt för att handlingen ska klassas som penningtvätt i brottsbalken (Vesterhav et al., 2011).

Begreppet penningtvätt delas ofta in i fyra olika faser:

1. Placering
2. Skiktning
3. Integrering
4. Återinvestering (denna ligger egentligen utanför penningtvättsprocessen)

Transportering och smuggling av pengar nämns ofta som ett förbrott till penningtvätt (Vesterhav et al., 2011).

Figur 2. Penningtvättsfaserna (Vesterhav et al., 2011 s.24)

3.2.2 Placering

Placering är det första och även mest riskfyllda steget i penningtvättsprocessen (Low Kim Cheng 2010). Målet är att föra in de illegala medlen i det legala ekonomiska systemet. Det rör sig ofta om placering på bank eller andra finansiella institutioner (Suter, 2002). Kontanter blir därmed kontotillgodohavanden. Detta är riskfyllt då många kontroller görs av verksamhetsutövaren vid kontanthantering (Vesterhav et al., 2011).

En verksamhetsutövare är skyldig att göra kontroll vid transaktioner som överstiger 15 000 euro. Detta gäller även för flera mindre transaktioner som tros ha ett samband och gemensamt överstiger 15 000 euro (Länsstyrelsen, 2013). Det är viktigt att poängtera att placeringen av pengarna inte innebär att de är tvättade. Tvättningen sker först i följande steg i processen (SOU 2012:12).

3.2.3 Skiktning

För att dölja pengarnas ursprung, flyttas de runt genom en eller flera transaktioner. De flyttas mellan olika konton i olika finansiella institutioner och företag (Suter, 2002). Det är inte ovanligt att pengarna rör sig utanför nationsgränserna. Spåren från alla dessa transaktioner blir svåra till näst intill omöjliga att följa. Risken att bli upptäckt är betydligt lägre än vid placeringen (SOU 2012:12).

3.2.4 Integrering

Efter pengarnas ursprung har dolts måste en legitim källa skapas, en förklaring till pengarnas ursprung (Suter, 2002). Det kan exempelvis röra sig om att maskera pengarna som lotterivinster eller vinst från en fiktiv affärsverksamhet. Tanken är att få pengarna att framstå som vita (Vesterhav et al., 2011).

3.2.5 Återinvestering

Forskare talar ibland om ett fjärde steg, återinvestering. Då investeras pengarna i en legal verksamhet. Vid en återinvestering krävs det att pengarna har genomgått en fullständig penningtvättsprocess. Då transaktioner som dessa vanligen handlar om större belopp ställs det större krav på att uppvisa en legitim källa till pengarna (SOU 2012:12).

3.2.6 Introduktion till penningtvättsmetoder

Det finns många olika metoder för att tvätta pengar. Den gemensamma faktorn för alla penningtvättsförfaranden är att dölja pengarnas ursprung (Low Kim Cheng, 2010). Det uppkommer ständigt nya metoder samtidigt som vissa försvinner vartefter samhället utvecklas (Finanspolisen, 2012). Den varierande kunskapsnivån bland de kriminella leder till mer eller mindre avancerade metoder. Det har konstaterats att mer avancerade metoder används vid ekonomisk brottslighet då gärningsmännen av förklarliga skäl ofta har större kunskap i det finansiella systemet. Brottssbyten från andra typer av brott så som narkotika eller värdetransportrån tvättas vanligen med enklare metoder (Vesterhav et al., 2011).

Personer med bristande kunskap i det finansiella systemet kan vända sig till kompetenta aktörer "specialister" som erbjuder tjänsten penningtvätt. Det finns fall där specialister under hot eller korruption tvingas utföra en tjänst (Finanspolisen, 2012). Vid ett penningtvättsförfarande är det i stort sett omöjligt att inte komma i kontakt med professionella aktörer eller kontrollinstanser så som banktjänstemän, revisorer eller tull. Dessa aktörer är då oftast ovetande om den pågående penningtvätten (Vesterhav et al., 2011).

3.2.7 Vanliga metoder

Många gånger finns det ett behov att först växla de medlen som ämnas placeras i de finansiella systemen, enligt det första steget i penningtvättsprocessen. Pengar från en illegal verksamhet så som droghandel är ofta i mindre valörer vilket drar mer uppmärksamhet till sig (Vesterhav et al., 2011). Växlingen sker på växlingskontor och banker och sprids antingen på flera personer kallade ”smurfar” eller på en ”bulvan” (Suter, 2002). Både smurfar och bulvaner befinner sig utanför det kriminella nätverket och är oftast omedvetna om pengarnas ursprung. Vid placering på bankkonto genom insättningar anlitas ofta smurfar eller en bulvan, i vissa fall kan automatiska insättningsluckor användas. Bankkontot för insättningen registreras på en bulvan. Det är sällsynt att den verkliga ägaren till pengarna syns utåt (Grahm et al., 2010). Insättningarna delas ofta upp på fler mindre insättningar för att inte dra uppmärksamhet till sig (Low Kim Cheng, 2010.)

Kriminella aktörer som bedriver ett företag utnyttjar ofta verksamheten för att tvätta pengar. Vid kontantintensiva branscher som exempelvis restaurangbranschen kan illegala medel blandas upp med dagskassorna för att sedan sättas in på bolagskontot. Illegala medel kan även användas till värdehöjande renoweringar av fastigheter eller betalning av svarta löner (Vesterhav et al., 2011). Ett företag kan också utfärda falska arbetsgivarintyg, innehavaren av detta intyg kan då ta lån som denne senare betalar tillbaka med illegala medel (Finanspolisen, 2012).

Det är inte ovanligt att ett kriminellt nätverk startar ett företag i syfte att utnyttja det för penningtvätt, det kallas för fasadföretag. De kan då bland annat blanda in illegala medel i omsättningen, betala ut löner till personer utan att något arbete utförts eller utnyttja företaget för skatte-och bokföringsbrott. Bolagets företrädare byts ofta ut, det är inte ovanligt att målvakter används. En målvakt är en person som låter sig skrivas som ansvarig för bolaget, denne utför ingen handling i bolaget utan är endast en frontperson. Målvakten befinner sig utanför det kriminella nätverket. På utsidan verkar verksamheten legitim men innan årsredovisningen kommer in till skatteverket försätts bolaget i konkurs. Det är mycket svårt att upptäcka fasadbolag (Finanspolisen, 2012).

En annan vanlig metod är köpa dyra varor så som bilar, båtar och fastigheter med illegala medel för att sedan sälja vidare dem (Finanspolisen, 2012). Illegala medel som är placerade

på ett bankkonto kan tas ut i form av postväxlar eller checkar. De kan då användas som betalning av dyra varor.

3.2.8 Penningmaskering

Vid penningmaskering är syftet det motsatta som vid penningtvätt. Istället för att dölja pengarnas ursprung är syftet att maskera mottagaren av pengarna. Det kan exempelvis handla om att vita pengar tas ut från bolagskontot för att betala svarta löner, för att finansiera terrorism eller ge medel till annan illegal verksamhet (Vesterhav et al., 2011).

3.2.9 Vad är en misstänkt transaktion?

Indikationer som, enligt Vesterhav et al., 2011 kan tyda på misstänkta transaktioner och bör uppmärksammas av revisorer och övriga aktörer som omfattas av (SFS 2009:62).

1. Svårighet att identifiera kunden och företagets ändamål och intressen.
2. Beteende som avviker från det vanliga betalningsmönstret hos kunden, exempelvis ovanligt stora kontantbetalningar/kontantöverföringar,
3. Ovanligt komplicerade transaktioner, där mottagaren inte kan identifieras.
4. Köp och försäljning som inte överensstämmer med det normala beteendet.
5. Transaktioner med insolventa kunder.
6. Köp och försäljning där köpeskillingen inte överensstämmer med marknadspriset.
7. Bulvan- och målvakts förhållanden.
8. Transaktioner med utländska kunder med politiskt utsatt ställning.

3.3 Revisorns roll

En revisor har i sin yrkesroll som uppgift att granska ett företags räkenskaper, redovisning och förvaltning. Revisorns arbete med granskning av ovanstående kallas för revision och denna ska vara så ingående och omfattande som krävs av god redovisningssed (SOU 2008:32). God redovisningssed innebär regler och praxis för bokslut, bokföring och finansiella rapporter (FAR förlag, 2006).

Syftet med revisionen är bland annat att öka trovärdigheten för företagets redovisning och förvaltning samt att tillgodose externa intressenter med information om företagets ekonomiska ställning, att företaget i fråga följer lagar och förordningar samt att företagets

resultat redovisas på ett korrekt sätt (FAR förlag, 2006). Externa intressenter som berörs av branschens verksamhet och den ekonomiska information som lämnas är bland annat aktieägare och andra investerare, stat och kommun, leverantörer, kunder samt kreditgivare (FAR, 2012).

En revisors arbetsuppgifter innebär att de får en god inblick i många olika företag och branscher och har enligt Abel & Gerson (2001) en viktig roll i arbetet med att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism. Melnik & Colson (2003, s.50) går steget längre och påstår att idag är *“accountants' anti-money laundering responsibilities more important than ever”*. Detta då revisorer anses ha stor kännedom om ett företags interna kontroller och tillgång till finansiella dokument vilket placerar dem högt upp på listan av yrken som mest sannolikt kan identifiera och rapportera penningtvätsaktivitet (Melnik & Colson, 2003). Exempel på sannolika indikationer att penningtvätt kan förekomma och som en revisor ska vara uppmärksam på beskriver Abel & Gerson (2001) i artikeln *“THE CPA's Role in Fighting Money Laundering”* som transaktioner som verkar skilja sig från kundens normala affärsverksamhet, svårighet att identifiera kunden, otillräcklig revision, samt att kunden driver en verksamhet som saknar syfte.

3.3.1 Riskbaserat förhållningssätt

Enligt Finansinspektionen utmärks lag (SFS 2009:62) av att företag måste ha de rutiner och kunskaper för att själva kunna identifiera och avgöra vilka risker den egna verksamheten står inför och utifrån dessa vidta de åtgärder krävs. Företag ska tillämpa vad som brukar kallas ett *“riskbaserat förhållningssätt”*. Att varje enskilt företag i stor utsträckning gör en egen bedömning av vilka risker verksamheten kan utsättas för och hur dessa ska hanteras innebär även att företag ges friheten att dels avgöra vilka åtgärder som bör ska vidtas men även omfattningen på dessa samt hur resurser ska prioriteras i arbetet med att förebygga och motverka att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Dock innebär det även, enligt Finansinspektionen, ett stort ansvar för olika företags förmågor att hitta, bedöma och åtgärda eventuella risker (Finansinspektionen, 2013).

Figur 3. Rutiner för riskbaserat förhållningssätt (Finansinspektionen, 2013 s.10)

3.3.2 Kundkännedom

Enligt 2 kap. 1§ i lag (SFS 2009:62) ska företag ha god kunskap om sina kunder. Att känna sin kund kan vara avgörande menar Low Kim Cheng (2010) i artikeln “*Anti-Money Laundering + Knowing Your Customer = Plain Business Sense*” och bygger på sunt förnuft. Genom att veta sin kunds sanna identitet och ha kunskap om vilka slags transaktioner som förväntas utifrån kundens verksamhet går det att urskilja misstänkta transaktioner vilket är ett viktigt steg i bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism (Low Kim Cheng, 2010).

För att uppnå god kundkännedom ska en verksamhetsutövare, i detta fall revisorn, enligt lag (SFS 2009:62) ta till vissa åtgärder. Storleken på dessa åtgärder skall anpassas efter risken att utsättas för penningtvätt och finansiering av terrorism i det enskilda fallet (SOU 2012:12). Åtgärderna ska vidtas vid början av en ny affärsförbindelse men även om det skulle råda tvivel på att uppgifter som inhämtats i tidigare affärsförbindelse inte är tillräckliga. En riskbaserad bedömning kan leda till att revisorn anser att risken i ett särskilt fall är hög och att skärpta åtgärder skall vidtas (FAR, 2012).

I penningtvättssammanhang talas det om grundläggande och skärpta åtgärder för att uppnå kundkännedom. Ju högre risk att företagets verksamhet utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism desto mer omfattande åtgärder måste företaget vidta (SOU2012:12). De grundläggande åtgärderna innebär att revisorn, vid inledande av en affärsförbindelse, ska kunna identifiera kunden med hjälp av till exempel körkort eller registerutdrag. Kundens syfte med att använda företagets produkter och tjänster ska fastställas och likaså vad kundens

affärsverksamhet går ut på (FAR, 2012). Vidare ska den verkliga huvudmannens identitet kontrolleras vilket kan göras genom offentliga register eller genom relevanta uppgifter från kunden. Skulle kunden vara en fysisk person kan den verkliga huvudmannen, enligt Finansinspektionen, vara den person som kunden i fråga utför en transaktion åt. Är kunden en juridisk person kan den verkliga huvudmannen vara den fysiska person som antingen bestämmer över kunden eller som direkt eller indirekt äger mer än 25 procent av den juridiska personen (Finansinspektionen, 2011).

Enligt 2 kap. 6 § i lag (SFS 2009:62) ska skärpta åtgärder vidtas om risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism bedöms vara hög. Då kan revisorn behöva hämta in ytterligare handlingar, uppgifter och information, och vidta åtgärder för att kontrollera eller bekräfta handlingarnas innehåll och trovärdighet enligt 2 kap. § 8 p.1 (SFS 2009:62). Hög risk anses finnas när en affärsförbindelse etableras eller en enskilda transaktion utförs, antingen med någon på distans och kunden därmed inte är närvarande för identifiering eller med en person som är i politisk utsatt ställning och bor utomlands (SOU 2012:12).

3.3.3 Fortlöpande uppföljning

Skulle den kundkännedom som krävs av lagen inte uppnås får en affärsförbindelse inte etableras eller en transaktion inte utföras med kunden (FAR, 2012). Enligt 2 kap. 10 § (SFS 2009:62) ska pågående affärsförbindelser fortlöpande följas upp genom kontroll och dokumentation av de transaktioner som utförs i syfte att se om de stämmer överens med den kunskap som revisorn har om kunden (SOU 2012:12). Om det vid uppföljning av en affärsförbindelse skulle uppstå osäkerhet om kundens identitet ska förnyade kontroller utföras. Detta kan till exempel innebära att revisorn undersöker var kundens ekonomiska medel kommer ifrån eller att de transaktioner kunden utför stämmer överens med den affärsprofil revisorn har om kunden. Om osäkerheten kvarstår efter ytterligare kontroll ska revisorn överväga att lämna över informationen till Finanspolisen för djupare granskning (FAR, 2012). Är förhållandena sådana att det kan misstänkas att penningtvätt eller finansiering av terrorism pågår ska en rapport lämnas till Finanspolisen enligt 3 kap. 1 § (SFS 2009:62).

3.3.4 Granskningskyldighet och anmälningsskyldighet

Den som av lagen är rapporteringsskyldig vid misstanke av penningtvätt och finansiering av terrorism har även en granskningskyldighet. Det innebär att revisorn i sitt arbete ska granska alla transaktioner som kan misstänkas ha att göra med penningtvätt eller finansiering av terrorism (Syren, 2005). Granskningskyldigheten ska bedömas utifrån det företag rapportören verkar inom. För en revisor innebär detta att utgångspunkten bör vara hur ett revisionsuppdrag normalt ska utföras enligt god redovisningssed (FAR, 2012). Skulle misstänkta transaktioner upptäckas och dessa kvarstår efter närmare analys är revisorer skyldiga att göra en anmälan (FAR, 2012). Anmälan ska, enligt lagen, göras till Finanspolisen enligt 3 kap 1 § (SFS 2009:62). Detta kan exempelvis röra sig om svårighet att identifiera kunden eller betalningar och transaktioner som avviker från det normala (FAR, 2012).

Enligt Melnik & Colson (2003) är revisorer dock inte skyldiga att utföra sin revision med målet att finna olagliga aktiviteter utan en revisor ska vara medveten om sannolikheten att en olaglig aktivitet har ägt rum. Det är först när de har upptäckt att något som kan liknas vid penningtvätt pågår som de har ett ansvar och är då skyldiga att göra en granskning. En sådan granskning kan innebära en djupare förståelse för en särskild transaktion eller det affärsmässiga syftet bakom transaktionen och de involverade parterna (Melnik & Colson, 2003).

3.3.5 Tystnadsplikt

Enligt 26 § i revisorslagen (SFS 2001:883) får en revisor inte till fördel för sig själv eller till skada eller nytta för någon annan, använda uppgifter eller avslöja sådana uppgifter som denne fått i sin yrkesroll. Dock ska revisorn enligt lag 3 kap. 1 § (SFS 2009:62) rapportera till Finanspolisen om denne i sin yrkesroll misstänker eller har skälig grund att misstänka att en transaktion utgör ett led i penningtvätt eller finansiering av terrorism. Den som av stöd av 3 kap. 5 § (SFS 2009:62) rapporterar till Finanspolisen får inte göras ansvarig för att ha försummat sin tystnadsplikt. Dock är en förutsättning att rapporteringen har skett i god tro. Detta innebär att den som rapporterar gör det i tron att den misstänkta transaktionen har ett samband med penningtvätt eller finansiering av terrorism och därmed åtar sig sin skyldighet enligt lag (FAR, 2012).

Revisorn har även enligt 3 kap. 4 § (SFS 2009:62) ett så kallat meddelandeförbud vilket innebär att denne inte får avslöja för kunden eller annan utomstående att en granskning av en transaktion gjorts eller att rapportering gjorts till Finanspolisen. Skulle revisorn med avsikt eller av på grund av slarv bryta mot meddelandeförbudet kan denne dömas till böter (FAR, 2012).

3.3.6 Utbildning

Enligt 5 kap. 1 § (SFS 2009:62) ska rapporteringsskyldiga verksamheter ha interna rutiner och instruktioner i sitt arbete med att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Dessa ska beskriva vilka åtgärder som vidtagits och hur företaget arbetar med att hantera, anmäla och utreda eventuella misstänkta penningtvättsärenden (Syrén, 2005).

Revisorn som, i sin yrkesroll är rapporteringsskyldig, ska enligt Melnik & Colson (2003) lära sig och ta del av företagets hantering av penningtvättsfrågor och hur denne ska gå tillväga om han eller hon stöter på aktiviteter som kan innebära att penningtvätt pågår. Vidare menar Melnik & Colson (2003) att det kan vara avgörande för en revisor att ha kunskap om penningtvätt då revisorer är en yrkesgrupp som "*penningtvättare*" tar användning av i deras verksamhet och det är därmed utav stor vikt att revisorer får rätt utbildning. Enligt 5 kap. 1 § (SFS 2009:62) har den som driver verksamhet ett ansvar att kontinuerligt tillgodose sina anställda med den information och utbildning som krävs för att effektivt kunna hantera eventuella situationer där penningtvätt eller finansiering av terrorism kan tänkas förekomma.

Vidare bör ett företags instruktioner och rutiner fastställas i en skriftlig penningtvättspolicy och hur dessa ser ut beror på företagets verksamhet, kundklientel samt produkter och tjänster (FAR, 2012). En skriftlig policy visar på ledningens, styrelsens och ägarnas vilja att förebygga och förhindra penningtvätt. Det skall även finnas rutiner för att åtgärder vidtas i syfte att skydda anställda som, till följd av att de granskar eller rapporterar misstankar, riskerar att utsättas för hot eller andra fientliga handlingar enligt 5 kap. 2 § (SFS 2009:62).

3.3.7 Avskaffandet av den allmänna revisionsplikten

För samtliga svenska aktiebolag har det sedan 1980-talet funnits en skyldighet att ha en kvalificerad, det vill säga godkänd eller auktoriserad, revisor. För många små aktiebolag har detta inneburit att en stor del av administrativa kostnader har gått till att uppfylla reglerna om revision. Dessa regler kom att ändras den 1 november år 2010 då den allmänna revisionsplikten för små aktiebolag avskaffades. Med små aktiebolag menas företag med en omsättning som inte överstiger tre miljoner kronor, en balansomslutning på högst en och en halv miljon kronor eller där antalet anställda är tre eller färre (SOU 2008:32).

Syftet med att slopa revisionsplikten för de mindre bolagen var att låta dessa, i så stor utsträckning som möjligt, själva välja vilka tjänster de ansåg sig behöva för sin verksamhet (SOU 2008:32). Avskaffandet innebär idag, enligt FAR, att nästan tre av fyra nystartade bolag väljer att inte anlita en revisor, vilket i sin tur har lett till att kvalitén på årsredovisningar har försämrats (FAR, 2013).

Enligt utredningen (SOU 2008:32) till förslaget om avskaffandet av revisionsplikten framkommer det att inga ytterligare åtgärder i kampen mot den ekonomiska brottsligheten skulle komma att behövas i samband med revisionspliktens avskaffande. Detta då det ansågs att revisorers medverkan i kampen mot ekonomisk brottslighet inte har någon avgörande betydelse. Däremot ansågs polis och åklagare ha tillräckligt omfattande befogenheter att både upptäcka, utreda och ingripa mot brottslig verksamhet och kan göra detta i samverkan med andra myndigheter såsom bland annat Skatteverket och Finansinspektionen (SOU 2008:32).

I ett remissvar från Ekobrottsmyndigheten ifrågasattes detta beslut där det påpekas att ingen tillräcklig analys gjorts för att undersöka revisorernas betydelse i förebyggande av ekonomisk brottslighet (Rodrigo, 2008). Idag beräknas cirka 140 000 bolag i Sverige vara utan revisor (FAR, 2013). Trots detta anses en förutsättning i arbetet med en effektiv brottsbekämpning på ekobrottsområdet vara ett väl fungerande kontrollsystem där även revisorer utgör en viktig roll (Ekobrottsmyndigheten, 2010).

3.3.8 Revisorns oberoende

Som nämnts tidigare är ett syfte med revision att öka trovärdigheten för ett företags redovisning och förvaltning. Den som förlitar sig på en revisionsberättelse ska därmed kunna vara säker på att revisorn inte låtit sig påverkas av andra intressen än viljan att utföra en bra revision. Enligt 20 § (SFS 2001:883) revisorslagen ska revisorn i sin verksamhet vara opartisk, självständig och objektiv i sina ställningstaganden när denne utför sina uppdrag. En revisor ska med andra ord vara oberoende i sin yrkesroll (FAR, 2006).

Detta innebär vidare enligt 21 § (SFS 2001:883) att en revisor inför varje uppdrag i revisionsverksamheten ska pröva om det föreligger omständigheter som kan komma att rubba förtroendet för dennes opartiskhet eller självständighet. Exempel på sådana omständigheter är *egenintressehotet* där revisorn har ett eget ekonomiskt eller annat intresse i klienten, *partsställningshotet* där revisorn har tagit ställning för eller emot sin klient samt *skrämselhotet* där revisorn riskerar att påverkas av en dominerande personlighet hos någon som ska granskas eller av yttre påtryckningar (FAR, 2006).

Skulle sådana omständigheter föreligga eller det av annan anledning strider mot kravet på oberoende kan en revisor, enligt lagen, behöva avböja eller uppsäga sig från ett sådant uppdrag enligt 21 § (SFS 2001:883). Dock är en revisor inte skyldig att avgå från ett uppdrag om denne lämnat uppgifter till Finanspolisen enligt FAR (2012).

3.4 Myndigheternas roll i arbetet med penningtvätt

3.4.1 Finanspolisen

Finanspolisen ingår som enhet under Rikskriminalpolisen. De tar emot, bearbetar och analyserar information om bland annat penningtvätt, finansiering av terrorism, miljöbrott och falska betalningsmedel (Polisen, 2012). Till Finanspolisen ska all anmälning om misstänkt penningtvätt göras. Skulle Finanspolisen, efter granskning av en anmälan rörande penningtvätt eller finansiering av terrorism, upptäcka något misstänksamt går ärendet, enligt Polisen (2012), vidare till annan myndighet som Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket eller Polisen för vidare utredning (se bilaga 5).

3.4.2 Ekobrottsmyndigheten

Ekobrottsmyndigheten är en samordnande myndighet som arbetar med att kartlägga, analysera och informera om utvecklingen av den ekonomiska brottsligheten. Myndigheten har ett övergripande ansvar för att alla som arbetar med att bekämpa ekonomisk brottslighet i Sverige och samarbetar och utvecklar tillsammans med andra myndigheter och organisationer metoder för att effektivisera arbetet och förebyggandet av ekonomisk brottslighet. Syftet med samarbetet är att de olika verksamheterna kan ta del av varandras erfarenheter och kunskaper i det fortsatta arbetet kring ekonomisk brottslighet (Ekobrottsmyndigheten, 2011).

3.4.3 Finansinspektionen

Finansinspektionen är en myndighet som övervakar företagen på den finansiella marknaden. Verksamheten styrs av regeringens regleringsbrev, där det anges vilka mål Finansinspektionen ska ha och vilka uppdrag regeringen vill ska utföras, samt av en förordning som beskriver vilka specifika mål, uppgifter och ansvar myndigheten har. Finansinspektionens uppdrag är bland annat att se till att det finansiella systemet fungerar effektivt och uppfyller kravet på stabilitet. Myndigheten har ett övergripande ansvar för samordning av tillsyn av åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och ser till att företag följer de lagar och förordningar som råder. Finansinspektionen ger även själva ut författningar och kompletterande regler i form av föreskrifter och allmänna råd (Finansinspektionen, 2013). Om Finansinspektionen upptäcker eller får kännedom om transaktioner som kan misstänkas röra penningtvätt är myndigheten skyldig att meddela Finanspolisen (Dir.2006:17).

3.4.4 Brottsförebyggande rådet (Brå)

Brå arbetar på uppdrag av regeringen och samarbetar ofta med andra myndigheter och organisationer som bland annat Finansinspektionen. Enligt 1 § (SFS 2007:1 170) har Brå som huvudsaklig uppgift att *“bidra till kunskapsutvecklingen inom det kriminalpolitiska området och främja brottsförebyggande arbete”*. Genom att sprida kunskap om brottslighet, brottsförebyggande arbete och hur rättsväsendet reagerar och åtgärdar brottslighet så verkar Brå för att minska brottslighet och öka tryggheten. I samverkan med andra myndigheter arbetar Brå i syfte att ta fram nationella riskbedömningar avseende penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige (BRÅ, 2013).

3.4.5 Revisorsnämnden

Revisorsnämnden är en statlig myndighet för revisorsfrågor. De har två huvudsakliga uppgifter. Den ena är att se till så att näringslivet har tillgång till kvalificerade revisorer som kan revidera bland annat aktiebolag, banker samt andra sammanslutningar som bedriver ekonomisk verksamhet. Den andra uppgiften är att ha tillsyn för dessa revisorer. Detta innebär bland annat att de tar emot och prövar anmälningar gjorda mot kvalificerade revisorer och att de har rutiner för tillsyn i att lagen om penningtvätt och finansiering av terrorism efterlevs. Revisorsnämnden förser även sina medlemmar med utbildning i penningtvätsfrågor (Revisorsnämnden, 2013).

3.4.6 FAR

FAR är en branschorganisation för redovisningskonsulter, revisorer och rådgivare. Organisationens medlemmar består av bland annat auktoriserade och godkända revisorer, skattekonsulter och rådgivare. FAR arbetar, både nationellt och internationellt, med att utveckla revisions- och rådgivningsbranscher i syfte att hjälpa branschen att göra nytta för näringsliv och samhälle. Detta gör FAR bland annat genom att ge rekommendationer, utbildning och remissverksamhet. Vidare samarbetar FAR bland annat med Ekobrottsmyndigheten vid revisorers anmälningsskyldighet vid misstanke om brott (FAR, 2013).

3.4.7 Länsstyrelsen

Länsstyrelsen är en statlig myndighet i vars ansvarsområde det bland annat ingår att förmedla kunskap, samordna och utveckla olika sakfrågor samt diverse myndighetsuppgifter. Länsstyrelsen utövar tillsyn för att motverka förekomsten penningtvätt och finansiering av terrorism vilket innebär att myndigheten granskar fysiska och juridiska person som bland annat utövar verksamhet som avser redovisning och revision. De ser även till att företag har den kunskap och åtgärder som anses nödvändiga i syfte att förhindra att penningtvätt eller finansiering av terrorism pågår (Länsstyrelsen, 2013). Vidare har Länsstyrelsen som tillsynsmyndighet, när det anses nödvändigt, rätt enligt 6 kap 7 § (SFS 2009:62) att utföra undersökning hos företag som är inskrivna i Bolagverkets register.

4. Sammanställning av det empiriska materialet

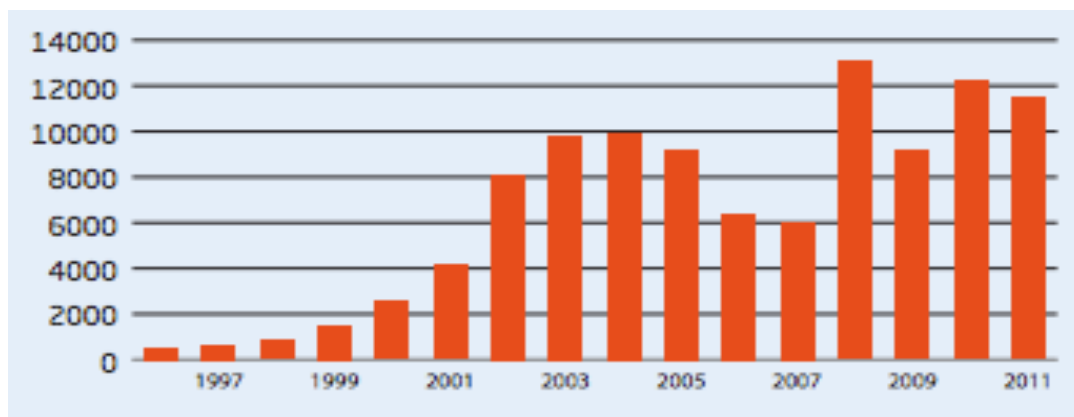

Här återges det insamlade materialet från genomförda intervjuer. Alla uttalanden samt fakta kommer från respondenterna om ingen annan källa anges. Samtliga respondenter är anonyma. Kapitlet inleds med en statistisk överblick över nuvarande rapportering i Sverige.

4.1 Penningtvättsrapportering i Sverige

Figuren nedan visar antalet penningtvättsrapporter inkomna mellan åren 1996-2011. Rapporteringen har ökat från ca 500 stycken 1996 till strax under 12 000 stycken 2011. Minskningen mellan åren 2010 och 2011 kan delvis förklaras med införandet av ett nytt EU-direktiv som skedde 2011. Denna innebar att valuta-och kreditmarknadsbolag fick en mer strikt tillståndsplikt, vilket har lett till att många av dessa företag inte längre är verksamma. Den generella ökningen i antalet rapporter 1996-2011 beror till stor del på att bankerna har infört effektivare rutiner för att upptäcka penningtvätt (Vesterhav et al., 2011). Bankrörelsen står 2011 för strax över 55 procent av det totala antalet inkomna rapporter till Finanspolisen (6 493 av 11 461) (Finanspolisen, 2012).

Figur nr 4. (Finanspolisen, 2012 s.24).

Figur nummer fem visar rapportering per yrkesgrupp mellan åren 2008-2011. Antalet rapporter inkomna från revisorer är till synes väldigt låg endast 2 st år 2008, 8 st år 2009, 7 st år 2010 och 4 st år 2011. Det innebär att år 2011 kom 0,035 procent av det totala antalet penningtvättsrapporter från revisorer (4 av 11 461). Medan antalet rapporteringsskyldiga revisorer år 2011 är 27,3 procent av det totala antalet rapporteringsskyldiga inom alla branscher (4 117 av 15 102).

Branschfördelning							
	2008	2009	2010	2010	2011	2011	
	Antal	Antal	Antal	Antal rapporterande företag	Antal	Antal rapporterande företag	Antal rapporte- ringspliktiga juridiska och fysiska personer
Advokat & biträdande jurist	0	3	1	1	0	0	148
Annan finansiell verksamhet	0	0	29	8	26	11	
Auktionsföretag	5	0	0	0	0	0	
Bank & Finans	7 232	3 275	4 005	56	0		118
Bankrörelse	0	0	0		6 493	62	
Bokföring och annan revisionstjänst	0	1	2	2	3	2	
Fastighetsmäklare	0	8	4	3	8	6	6735
Finansieringsrörelse	0	0	0		8	5	
Fondverksamhet	1	5	0	0	2	2	117
Försäkringsförmedlare	1	7	35	35	0	5	1046
Handel med antikviteter och konst	0	1	0	0	0	0	150
Handel med skrot	0	0	0	0	0	0	86
Handel med transportmedel	17	10	9	5	6	5	1000
Handel med ädelstenar/ädelmetaller	0	1	5	1	5	1	1000
Kasino	145	322	297	1	292	1	1
Kreditmarknadsbolag	0	51	1 309	7	1 265	20	97
Livförsäkringsrörelse	0	0	0	0	75	4	
Penningöverföring	1 452	1 749	3 721	14	1 636	12	42
Pensionsstiftelse	4	0	0	0	0	0	79
Revision	2	8	7	7	4	4	4117
Skatterådgivare	0	0	0	0	0	0	159
Tillsynsmyndighet	0	0	0	0	6	2	8
Valutaväxling	4 177	3 680	2 792	17	1 623	14	43
Värdepappersverksamhet	5	1	1	1	7	4	156
Yrkesmässig handel med varor	0	0	0	0	2	2	
Övriga	7	15	1	1	0	0	
Totalt:	13 048	9 137	12 218	159	11 461	162	15 102

Figur nr 5. (Finanspolisen 2012 s.24).

4.2 Revisorer

Nedan presenteras resultatet av genomförd revisorsstudie som bygger på intervjuer med fyra representanter från fyra olika revisionsbyråer. Först ges en kort presentation av företagen och därefter en redogörelse av respondenternas kommentarer. Denna bygger på en indelning utifrån fyra delar: *Tolkning och tillämpning av lagen*, *Utbildning och information*, *Rapportering* samt *Lagens relevans för revisorn i dennes yrkesroll*.

Moore Stephens (Revisor A)

Plats: Moore Stephens kontor i Malmö

Datum: 2013-04-24

Moore Stephens är ett mindre bolag som i Sverige representeras av fristående revisions- och konsultbyråer (Moore Stephens, 2013). Respondenten är auktoriserad revisor och delägare i Moore Stephens. Denne har arbetat som revisor sedan 1998.

Deloitte (Revisor B)

Plats: Telefonintervju

Datum: 2013-04-25

Deloitte är ett av världens ledande revisionsbolag och räknas som ett av de fyra stora revisionsbolagen (Deloitte, 2013). Respondenten är auktoriserad revisor, delägare i Deloitte, ansvarig för oberoende frågor och penningtvätt, samt ordförande i FAR-policyn. Respondenten har arbetat som revisor sedan 1981.

Grant Thornton (Revisor C)

Plats: Grant Thorntons kontor i Malmö

Datum: 2013-05-06

Grant Thornton är Sveriges ledande revisions- och konsultföretag för entreprenörer och entreprenörsföretag (Grant Thornton, 2013). Respondenten har arbetat som revisor sedan 1998 och är senior manager på Grant Thornton vilket innebär att respondenten leder granskning av större uppdrag. Dock har bara befogenhet att vara påskrivande vid mindre uppdrag. Grant Thornton räknas som en medelstor revisionsfirma.

Ernst & Young (Jurist D)

Plats: Telefonintervju

Datum: 2013-04-26

Ernst & Young är en ledande global aktör inom revision, skatt, transaktioner, rådgivning och redovisning (Ernst & Young, 2013). Respondenten har arbetat som jurist sedan 1984 och är idag chefjurist och partner på Ernst & Young. Respondenten har även suttit som ordförande FARs etikkommitté. Ernst & Young räknas till en av de fyra stora revisionsbyråerna.

4.2.1 Tolkning och tillämpning av lagen

Enligt Revisor A har lagen tillkommit i syfte att förhindra att den organiserade brottsligheten där vanliga företag och banker används i syfte att tvätta pengar. Dock finns det ingen skyldighet med den nya lagen att granska eller hitta penningtransaktioner utan skyldigheten att granska infaller först om revisorn, vid utförandet av revision eller andra redovisningstjänster, upptäcker något som i sammanhanget kan ifrågasättas. Det vill säga, revisorns huvudsakliga uppgift är inte att hitta fall av penningtvätt menar revisor A. Revisor B som är negativt inställd till att lagen innefattar även revisorer menar att grunden till lagen inte var ämnad för varken revisorer eller advokater utan att den istället var avsedd för banker och penningtransaktioner, men att sedan fick politikerna för sig att inkludera även dessa yrkesgrupper. Vidare hävdar revisor B att lagen, är en svår lag att tillämpa i alla dess delar då revisorer inte arbetar med några penningtransaktioner i den bemärkelsen. För revisorer borde det däremot finnas en annan lag som är mer anpassad till den verklighet revisorer lever i, istället för att försöka få bankverksamheten till att bli deras verklighet. Varken politiker eller tjänstemän kan heller i detalj tala om vad det är som förväntas utan det hela bygger på att man har skrivit en lagstiftning där man använt ett antal ord som berörda sedan själv måste tolka. På grund av detta blir lagen rätt så komplicerad menar revisor B. Revisor C däremot menar att de använder lagen om penningtvätt på samma sätt som de gör med andra lagar, vilket innebär att en del av deras förvaltningsrevision är att titta på hur företagen efterlever lagarna, i det här fallet lagen om penningtvätt och finansiering av terrorism.

När det gäller tillämpningen av lagen menar revisorerna att lagen inte medfört några större skillnader med undantag för revisor B som menar att, utöver det faktum att man måste veta var pengarna kommer ifrån, innebär lagen endast mer administrativt arbete. Det administrativa arbetet leder även till ökade kostnader eftersom revisionsföretaget måste ha en

avdelning som ser till att de anställda följer lagen samt för att jobba fram rutiner och policys. Det som har ändrats rent praktiskt sedan förändringen i lagen kom till, enligt revisor B, är att företaget har infört rutiner över hur man går tillväga när de tar in en ny kund, vilka frågor som ska ställas och vad som ska tänkas för att få en klar bild över vem som är huvudmannen samt vad som är avsikten med företaget.

Revisor A däremot menar att lagen inte kommit att påverka det dagliga arbetet i någon större utsträckning utan att det mest märkbara är att det med lagen tillkommit ökade krav på identitetskontroller och dokumentation när verksamheten får nya kunder vilket innebär en kontroll av bland annat syfte, historik och bolagets styrelse. Detta kunde till en början ifrågasättas av kunder men idag verkar dock acceptansen och kunskapen av lagen vara större menar revisor A. Det har i dagsläget inte heller medfört några problem för byrån då de inte behövt tacka nej till kunder på grund av en identitet inte kunnat fastställas. Inte heller revisor C ser någon markant inverkan i det dagliga arbetet eller att den tillkomna administrativa bördan har ökat i någon större utsträckning utan tror att lagen finns till så att revisorn uppmärksammar om det förekommer transaktioner som skulle kunna indikera på just penningtvätt.

Vidare menar revisor C att rent praktiskt så är den största skillnaden som den nya lagen medfört att man arbetar mer med kontroll av identifiering av affärsförbindelserna i syfte att få fram vem som är den verkliga huvudmannen, för att kunna säkerställa vem som är kund samt vad som är syftet med företaget. De beaktar även identifikationen av deras affärsförbindelser vilket har kommit att bli mer intensivt. Lagen tillämpas som ett redskap för att i lite större utsträckning kunna säkerställa vem man arbetar med och vad de har för syfte menar revisor C. I företaget där jurist D verkar innebär det praktiska arbetet att man utför så kallade ID-kontroller där företaget arbetar efter ett system som heter ”know your customer”, vilket är att man ska veta vem kunden är, vem som är huvudman till bolaget och vad kunden ska ha tjänsten till. Detta system appliceras av alla kontor på en internationell basis, vilket enligt jurist D, underlättar för revisorer inom företaget att kunna göra en fullgod bakgrundskontroll. Även revisor C berättar att det finns ett gemensamt varningssystem för kontoren inom det företag denne verkar, både på en nationell och internationell nivå. Varningssystemet är till för att varna de anställda om någon av företagets kunder bedriver någon form av verksamhet utöver det normala och därmed skulle kunna kopplas till penningtvätt.

Samtliga med undantag för jurist D påpekar att de även innan lagens tillkomst utförde kontroll för kundkännedom då det som revisor A antyder, finns en strävan att undvika problem genom att inte tacka ja till uppdrag där det upplevs förekomma risker eller fusk som inte bara har med penningtvätt att göra. Därmed ligger det även i deras eget intresse att ha kännedom om deras kunder *“man vill inte ta på sig uppdrag där det finns onödiga risker”*. Vad lagen medfört är ett krav på en mer fördjupad dokumentation om kunden menar revisor C då kravet på kundkännedom även ska följas upp.

Alla av de intervjuade revisorerna påpekar att ifall det uppkommer en misstanke om något som kan likna penningtvätt så ska detta, efter en närmare granskning rapporteras till Finanspolisen. Men revisor A poängterar att revisorns huvudsakliga syfte är inte att hitta fall av penningtvätt. En revisor har ju en skyldighet att anmäla misstanke om brott överlag och inte endast enligt lagen om penningtvätt. Inga av de intervjuade har i sin verksamhet haft fall där det förekommit någon misstanke om penningtvätt eller som skulle leda till rapportering. Däremot har både revisor A och B tackat nej till kunder där de inte kunnat genomföra ordentliga kontroller eller där det pågått transaktioner som de inte kunnat ställa sig bakom.

4.2.2 Utbildning och information inom lagen

Alla respondenter nämner att FAR har anordnat enstaka utbildningar inom lagen. FAR har även gett ut ett skriftligt uttalande (EtikU 11 Medlemmarnas tillämpning av lagen) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism) om hur lagen bör tillämpas av dess medlemmar påpekar jurist D. Dock sker inte FARs utbildningar löpande utan det är upp till varje kontor att själv hålla sig uppdaterade inom lagen. Revisor A nämner att auktoriserade och godkända revisorer har ett utbildningskrav som innebär att de måste utbilda sig ett visst antal timmar årligen men vad den utbildningen ska bestå av får revisorn själv bestämma. Respondenten nämner i samma mening att utbildning inom lagen inte sker årligen på dennes bolag. Revisor B samt jurist D säger att på deras bolag sker intern utbildning inom lagen löpande för att hålla medarbetarna uppdaterade. På revisor B:s arbetsplats sker utbildningen i form av webbkurser och seminarium. Revisor C berättar att på dennes arbetsplats ges ingen löpande utbildning varken externt eller internt men under hösten 2011 hade bolaget utbildningsveckor, där medarbetarna blev utbildade inom nya lagar och regler. Då togs lagen om penningtvätt upp, respondenter nämner att lagen då var några år gammal. Det är den enda interna utbildningen inom lagen som revisor C har givits.

Revisor A och B berättar att skyldigheterna som lagen medför så som identitetskontroll vid varje nytt uppdrag och bedömning av risken för förekomsten av penningtvätt som måste göras dels vid planering av ett uppdrag och dels vid varje uppdrag årligen, leder till att penningtvätt ständigt finns på agendan. De menar att de ständigt blir påmind om penningtvättsfrågan.

Ingen av de tillfrågade revisionsbolagen har någon skriftlig penningtvättspolicy. Alla respondenter berättar att om de skulle stöta på en misstänkt transaktion skulle de först diskutera detta med en kunnig kollega, påskrivande revisor eller jurist på företaget innan en eventuell rapport skulle skickas till Finanspolisen. Revisor B och jurist D nämner att detta är ett absolut krav innan en rapport kan komma att skickas till Finanspolisen. Vidare har respondenterna inte fått någon utbildning eller information från varken Revisorsnämnden, Finanspolisen, Ekobrottsmyndigheten eller Länsstyrelsen angående penningtvättsfrågan.

4.2.3 Rapportering

Det genomgående utfallet av intervjuerna visar att ingen av respondenterna var medvetna om rapporteringsgraden från revisorer. När vi presenterar statistiken från finanspolisen så anser alla respondenter att siffran är låg. Flertalet av respondenterna tror sig inte veta varför siffran är så låg. Revisor B menar däremot att detta beror på att lagstiftarna har gjort en lag som inte passar för revisorernas verklighet, eftersom revisorn ska följa en lag som handlar om penningtvätt trots att de inte hanterar några pengar. Detta visar på att lagen inte är igenomtänkt utifrån en revisors perspektiv. Vidare menar revisor B att följa lag (SFS 2009:62) blir som en liknelse med att revisorn måste följa byggnadslagen i sin verksamhet även fast de inte bygger några hus.

Revisor A anser att anledningen till den låga rapporteringen dels kan vara en utbildningsfråga, på grund av brist på kunskap om hur lagen ska tillämpas och vad som ska anmälas. Detta kan i sin tur bero på en kostnadsfråga då det är mycket nytt som en revisor ska göra och förhålla sig till och då sker det någon form av prioritering av vad som är viktigast vilket gör att penningtvättsfrågan kan komma i skymundan av annat. Jurist D tror dock inte att den låga rapporteringen beror på kostnaden, eftersom jurist D menar på att kostnaden för att göra en anmälan är väldigt låg. Respondenten tror att rapportsfrekvensen eventuellt beror på undermålig utbildning av lagen. På frågan om huruvida respondenterna tror att den låga rapporteringen beror på att det kan finns en rädsla att stöta sig med klienterna, för att inte

förlorar dem, så instämmer revisor A att det eventuellt finns någon form av osäkerhet hos revisor som på grund av detta *“tittar åt sidan”* när något skumt upptäcks för att undvika att stöta sig med sin klient. Jurist D menar istället att den låga rapporteringen inte beror på en rädsla att stöta sig med klienten och risk att förlora denna, utan att det snarare rör sig om en rädsla att begå ett misstag. Genom att anmäla en klient trots att det inte förkommer någon form av penningtvätt kan orsaka ekonomiska skador hos klienten. Revisor C tror att det skulle komma in flera anmälningar om själva penningtvätten skulle bli kriminaliserat, eftersom det skulle bli mer påtagligt vad brottet är om det definierades tydligare.

För att det ska leda till en rapportering måste det finnas någon form av misstanke om penningtvätt, det kan enligt respondenterna vara när det inte går att identifiera syftet med en transaktion. Revisor C nämner till exempel att det kan röra sig om stora summor pengar som kommer in på banken men det går inte att spåra var det kommer ifrån. Revisor A menar att en misstänkt transaktion kan vara när stor summor skickas utomlands eller om det sker flertalet kontanta transaktioner som inte är normala för verksamheten. Ytterligare ett typiskt fall av en misstänkt transaktion kan enligt jurist D vara om det tillskjuts ett stort ägartillskott i bolaget, då måste revisorn försöka att isolera vem det är som har gjort aktieägartillskottet och utreda om personen är tillräckligt likvid för att ha möjlighet till att göra ett stort tillskott.

Revisor C ser dock att det finns vissa problem med granskningen av misstänkta transaktioner. Eftersom revisorerna bara undersöker ett urval av beloppen så finns det en risk om beloppen är fördelade i små portioner att dem inte blir granskade. Detta menar revisor C kan vara ytterligare en anledning till varför rapporteringen är låg från revisorer.

Av respondenterna är det enbart revisor A som har kommit i kontakt med någon form av misstänkta transaktioner. I detta fall rörde det sig om ett bolag som plötsligt skickade ett onormalt stort belopp utomlands. Detta uppdrag valde revisionsbyrå att avgå ifrån. Fallet skedde innan lagen ändrades, men revisor A menar dock att fallet ifråga skulle idag antagligen omfattas av revisorns rapporteringsskyldighet av misstänkt penningtvätt.

4.2.4 Lagens relevans för revisorn i dennes yrkesroll

När det gäller lagens relevans utifrån revisorns perspektiv och yrkesroll samt det ansvar den medför menar revisor A att även om det inte är revisorns primära uppgift att hitta misstankar om penningtvättbrott så behövs ju lagen i det stora hela. Vidare menar revisor A att även om

lagen inneburit ett ökat krav på identitetskontroller var man redan innan lagens tillkomst noga med att kontrollera vem man tar in som kund i syfte att undvika framtida problem. Detta är dock inte kopplat till någon lag, menar revisor, utan det bygger på sunt affärsskap, *“kan man undvika problem ska man göra det”*. Emellertid kan lagen medföra ett för stort ansvar för revisorer i den bemärkelsen att den medför en skyldighet att anmäla brott då revisorer inte är utbildade inom områden som juridik och att det därmed kan förekomma kunskapsbrister i branschen i stort vilket leder till att det kan uppstå ett utbildningsbehov och även ett problem menar revisor A.

Även revisor C tycker att det är relevant att lagen finns trots att det har förekommit så pass få fall av penningtvätt eller anmälningar. Lagen ligger även inom förvaltningsrevision. Detta leder till menar revisor C och som även revisor A har påpekar, att revisorn har anmälningsplikt även vid andra typer av brott. Revisor C anser därmed inte att det är några problem att revisorer ska omfattas av lagen om penningtvätt och finansiering av terrorism. Inte heller jurist D tycker att det är några problem och anser inte att ansvaret som lagen medför blir en för stor börda för revisorn, och syftar till att anmälan är mer en underrättelse och att det sedan är upp till Finanspolisen att utreda ärendet. Jurist D menar även att det finns relevans för att revisorer omfattas av lagen eftersom de har god kontakt med kunden samt djup kunskap om dess bokföring.

En annan syn har däremot revisor B som menar på att lagen är väldigt relevant för de som jobbar med penningtransaktioner, men utifrån en revisorns perspektiv är den onödig eftersom det är väldigt svårt för en revisor att upptäcka eventuellt misstänkliga transaktioner. Revisor B är med andra ord inte övertygad om att revisorer är de som i första hand kommer att upptäcka det här utan pengarna måste ju oftast in i ett penningflöde, i ett system där banker verkar och menar att lagen borde stannat där den var till från början, det vill säga i de finansiella institutionerna. Lagen är därmed inte ämnad för revisorer utan det ända som lagen har bidragit med, är mera administrativt arbete som är kostsamt för företaget. Därför tycker revisor B att revisorer inom de olika revisionsbyråerna måste jobba för att försöka få politiker att förstå att det är svårt för en yrkesgrupp att anamma en lagstiftning som till en början inte var ämnad för dem.

Vidare menar revisor B som förklaring till varför revisorn inte ska omfattas av lagen att om pengarna redan finns inom banksystemet, eller inom det Europeiska banksystemet, så borde

penningtvätsfråga redan vara klar. Därför om det finns inom systemet så borde det rimligtvis gått igenom någon som omfattas av lagen. När den personen accepterar pengarna så kan revisorn inte göra något mer, även om revisorn fortfarande måste göra en bakgrunds kontroll för att se vem som är huvudman. Respondenten menar dock att lagen är väldigt viktig ur ett rent politiskt perspektiv, eftersom alla stater vill komma till rätta med penningtvätt och finansiering av terrorism.

4.3 Myndigheter

Här görs en redogörelse för de synpunkter som framkommit under samtal med de myndighetsaktörer som intervjuats i denna studie. Även här kommer presentationen att struktureras upp utifrån de fyra områdena: *Tolkning och tillämpning av lagen, Utbildning och information, Rapportering* samt *Lagens relevans för revisorn i dennes yrkesroll*. Stycket börjar med en kort presentation av respektive myndighet.

Länsstyrelsen Skåne (Myndighet A)

Plats: Länsstyrelsen Skånes kontor i Malmö

Datum: 2013-05-06

Respondenten är sakkunnig och samordnare för arbetet med penningtvätt på Länsstyrelsen Skåne i Malmö. Respondenten har arbetat med frågorna på Länsstyrelsen i cirka två och ett halvt år, sedan 2011. Han ingår i en grupp på fyra personer varav två jurister och en civilekonom.

Finanspolisen (Myndighet B)

Plats: Telefonintervju

Datum: 2013-04-25

På Finanspolisen jobbar det idag 35 personer varav 30 personer är poliser och fem personer är civilakademiker. Respondenten är biträdande chef och har jobbat på Finanspolisen sedan 1994. Denne har både polis- och ekonomexamen och har jobbat som revisor under en kortare period.

Ekobrottsmyndigheten Malmö (Myndighet C)

Plats: Rättscentrum i Malmö

Datum: 2013-05-02

Intervjun gjordes med två respondenter på Ekobrottsmyndigheten. De har jobbat sedan 1985 respektive 1995. Båda har anställning som eko-revisorer på Ekobrottsmyndigheten men har tidigare arbetat som revisorer inom den privata sektorn. Vi fick inte tillåtelse att spela in denna intervju.

4.3.1 Tolkning och tillämpning av lagen

Myndighet A menar att de i deras verksamhet utgår ifrån lagens definition som anger vad som gäller för respektive myndighet i olika sammanhang, hur den ska tolkas och vilket ansvar som tillfaller de olika myndigheterna. Myndighet A utövar tillsyn och arbetar med att informera och förebygga samt se till så att företag som står under deras tillsyn dels har de rutiner som krävs för att hantera situationer som uppfattas som risk för penningtvätt och finansiering av terrorism och dels har den utbildning som krävs för att anställda ska veta hur de ska agera och handskas i frågan. Skulle företag brista i sina rutiner arbetar myndighet A med att införa sådana som anses tillfredställande i arbetet med att motverka penningtvätt. Vidare påpekar myndighet A att samtliga revisorer ska vara inskrivna hos Bolagverkets penningtvättsregister och det är först då som de faller under deras tillsyn. För de företag som inte skrivit in sig i detta register utför myndighet A så kallad uppsökande verksamhet där företagen ifrågasätts uppmanas att göra det, annars upphöra med sin verksamhet enligt lag. Enligt respondenten är det dock fortfarande många som inte vet om lagen och varför de ska registrera sig. Andra bryr sig nog inte eller tror att det är nödvändigt då de upplever att deras kunder inte skulle ägna sig åt sådan verksamhet menar myndighet A. Att det kostar 850 kronor att skriva in sig hos Bolagsverket är en annan orsak. Men antalet registreringar ökar, inte bara i södra Sverige utan i hela landet enligt myndighet A.

Enligt myndighet B innebär lagen att 18 kategorier av företag och branscher är skyldiga att granska sina kunder. Revisorer är en av dessa yrkesgrupper som berörs av lagen. Vidare menar myndighet B att om något misstänkt skulle uppstå, som avviker från det normala så inträder granskningsskyldigheten. Om det efter en granskning skulle kvarstå ytterligare frågetecken är revisorn skyldig att göra en penningtvättsrapport. Dock är detta inte en anmälan, vilket det ofta brukas misstas för. Ingen anmälan om brott görs utan en misstänkt

specifik transaktion rapporteras för vidare granskning. Det behöver inte leda till att ett brott upptäcks menar myndighet B.

Myndighet C tolkar lagen som att de granskningsskyldiga branscherna måste veta vem kunden är innan en transaktion eller ett affärssamarbete och liksom myndighet A och B menar de att dessa branscher har en skyldighet att rapportera till Finanspolisen om något verkar misstänkt. När det gäller tillämpning av lagen så utreder myndighet C penningtvätt. De får både anmälning skickade till sig från Finanspolisen och andra myndigheter men hittar även egna. Detta kan exempelvis, enligt myndighet C, röra sig om att de upptäcker penningtvätt när de utreder annan typ av brottslighet. Deras fokus ligger på att följa penningströmmarna. Till skillnad från myndighet B är de en utredande enhet.

4.3.2 Utbildning och information inom lagen

Minst en gång per år anordnar myndighet A informationsmöten i olika delar av landet. Länsstyrelsen Skånes tillsynsområde sträcker sig från Linköping och nedåt och i år, 2013, planeras sex utbildningstillfällen på olika platser. Inbjudan skickas via intresseorganisationer till de företag som är registrerade på Bolagverkets hemsida. Vid utbildningstillfället informerar och uppdaterar myndighet A de medverkande hur företag kan förhindra att den egna verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism samt svarar på frågor. Vid frågan om intresset är stort att delta vid dessa utbildningstillfällen svarar respondenten att det är så och så med det. Mycket beror på när i tiden utbildningarna faller till exempel om det är mitt under bokslutet så kan intresset vara mindre.

Varken myndighet B eller C utbildar vanligtvis revisorer eller andra yrkesgrupper som omfattas av lagen. De menar båda att det är upp till varje arbetsplats att utbilda sina anställda då de är skyldiga enligt lag att känna till lagens syfte och tillämpning i praktiken. Däremot berättar myndighet B att de hållit i en utbildning om penningtvätt och lag (SFS 2009:62) för mäklare. De berättar vidare att detta ökade både intresset och antal inkomna penningtvättsrapporter från denna yrkesgrupp. Respondenten poängterar därför vikten av bra utbildning inom lagen.

Myndighet A, B och C har alla löpande interna utbildningar.

Alla de tillfrågade myndigheterna samarbetar med varandra och andra myndigheter, som till exempel Skatteverket och Finansinspektionen, som är verksamma i lagstiftningen och deltar i olika samverkansgrupper som träffas, diskuterar och utbyter kunskap och information med varandra. Det är genom Finansinspektionen, som är det samordnande organet för allt arbete mot penningtvätt i Sverige, som myndigheterna har sina kontakter med FATF.

Myndighet B och C är med i ett nationellt samarbete benämnt *”myndighetssamverkan mot grov organiserad brottslighet”* i detta nätverk ingår andra myndigheter så som åklagare, Tullen, Kronofogden, Migrationsverket. De arbetar för att bekämpa penningtvätt och annan organiserad brottslighet. En av deras slogans som de arbetar efter är *”go for the money”* vilket innebär att brottsvinster ska tas ifrån dem som dömts för brott. Syftet är att göra penningtvätt och annan ekonomisk brottslighet mindre attraktiv.

Internationellt är myndighet B med i nätverket Egmont där i stort sett alla länder är medlem. Vid penningtvätt färdas pengarna ofta över nationsgränserna. I Egmont utväxlas en hel del information, myndighet B ställer ungefär 200 frågor per år och får in ungefär lika många. Även EU där vi är medlemmar har ett nätverk. I det fjärde penningtvättsdirektivet från EU står det att informationsutbytet mellan länder idag är för lågt. I och med införandet av detta direktiv kommer ett större informationsutbyte länder emellan komma att krävas.

4.3.3 Rapportering

Myndigheterna anser att rapporteringen från revisorer är väldigt låg, men säger att det är svårt att svara exakt på varför den är det. Myndighet B har ett register över tidigare inkomna rapporter sedan fem år tillbaka. När en rapport om misstänkt penningtvätt inkommer börjar myndighet B med att titta på de fysiska personerna bakom företaget, då det är dem som utfört transaktionerna. Bland annat tittar man på om vederbörande har ett kriminellt förflutet, flera konkurser bakom sig samt den taxerade inkomsten. De ärenden som silas igenom denna trätt läggs ut på en utredare som går igenom ärendet och spårar penningflödena. Det har inte skett någon direkt ökning i rapportering sedan 2009 enligt myndighet B. Den finansiella sektorn står för cirka 99,5 procent av de inkomna rapporterna. Myndighet B tror att det kommer ske en ökning av antalet anmälningar i och med det fjärde direktivet där även spelbolag omfattas av rapporteringsskyldighet samt när gränsvärdet för kontanttransaktioner sänks från 15 000 euro till 7 500 euro. Vidare så anser både myndighet A och myndighet B att om penningtvätt

kriminaliseras kommer det att ske ytterligare en ökning av antalet anmälningar eftersom ett oförklarligt innehav av pengar även kan ses som misstänkt.

Vad som menas med en misstänkt transaktion är enligt myndigheterna, när något avviker från det normala exempelvis när mottagaren av en transaktion verkar misstänkt eller kunden vill göra stora transaktioner utan ett klart syfte, samt om kunden kommer med fakturor som antingen är orimliga eller ovanliga för kundens ordinarie verksamhet.

Myndighet A tror att en anledning till varför rapporteringen från revisorer är låg, är att det råder en stor osäkerhet i det hela, att inte veta om en anmälan bör göras eller inte. Myndighet A menar vidare att rädsla är en annan anledning till varför rapporteringen ser ut som den gör på grund av revisorn ifråga kanske är rädd att förlora sin kund om det framkommer vem som har gjort anmälan till Finanspolisen. Denna rädsla är dock obefogad menar myndighet A eftersom anmälan sker anonymt. Däremot kan det uppstå problem om de väljer att inte anmäla till exempel om det framkommer att revisionsbyrå har brustit i sitt åtagande att rapportera kan de råka ut för svårigheter.

Myndighet C tror även att det är naturligt för en revisor att dra sig för att anmäla, eftersom revisorerna har blivit valda av bolaget, de betalar ens lön, vill inte *”bita i handen som föder en”* samt så tror myndighet C att det kan upplevas svårare att anmäla någon som man har byggt upp en relation med. Därför tror myndigheterna att många revisorer accepterar förklaringar till misstänkta transaktioner trots att revisorerna inte alltid tror på dem. Många revisorer rör sig inom gråzonen. Hur nitisk en revisor är sprider sig inom branschen. Att vara för petig kan alltså leda till att revisorn får färre klienter.

Dessa antaganden är inte tagna ur luften då båda respondenterna från myndighet C tidigare har jobbat inom den privata sektorn och själva har upplevt denna del av problemet. Samtidigt är det inte bara rädsla över att förlora en kund som kan hindra en revisor från att anmäla menar myndighet B utan det kan även finnas en rädsla för hot från kunderna. Samtliga myndigheter tror inte att en revisor har tillgång till tillräckligt mycket information angående olika transaktioner, till skillnad från dem själva som kan få tillgång till helt annan information från flera aktörer, för att kunna göra en bättre totalgranskning. Vidare så tror myndighet C att i och med revisorn vanligtvis endast gör stickprov, vilket gör att det finns en möjlighet att misstänkta transaktion faller igenom.

Myndighet B gör även en jämförelse med Norge där inkommer cirka 70 stycken rapporter årligen från revisorer och att antalet rapporter totalt sett är lägre. Respondenten tror att det skulle kunna beror på den slopade revisionsplikten som Sverige har infört för mindre bolag ”det är kanske oftast där som skurkarna finns”. Mindre bolag utnyttjas oftare för kriminella syften och efter den slopade revisionsplikten behöver inte alla bolag ha en revisor. Detta leder till ett ökat spelutrymme menar myndighet B.

En annan bakomliggande faktor som myndigheterna nämner är att revisorerna har en dålig kännedom om själva lagen och vilka skyldigheter de har. Det kan bero på att revisorer har en hög arbetsbörda då de ständigt har nya lagar och direktiv att ta in. Myndighet C tror att de istället vill lägga fokus på sina primära uppgifter, vilket kan leda till att det blir brister i utbildningen om lagen.

För att lösa problemen med dålig kännedom om lagen behövs det enligt myndighet A mer förebyggande arbete, mer information och tillfällen att skapa relationer där de som står under myndighet A:s tillsyn kan ställa och få svar på sina frågor. Myndighet B skulle vilja ha en bättre feedback-funktion mot rapportörer där de berättar om tidigare fall där det funnits tveksamheter till en början men sen visat sig att grova brott legat bakom transaktionen.

Huruvida revisorerna lever upp till lagens förväntningar så menar myndigheterna att revisorerna inte riktigt gör det ännu och att det finns en del arbete att göra fortfarande. Myndighet A nämner att revisorerna inte riktigt har förstått intentionen med lagen, och nämner som exempel att lagen om penningtvätt inte är lika självklar som bokföringslagen.

4.3.4 Lagens relevans för revisorn i dennes yrkesroll

Myndighet A menar att när vi talar om lagen om penningtvätt och finansiering av terrorism talar vi om organiserad brottslighet och inte om en enskild medborgare som medvetet eller omedvetet gör fel. Det handlar om vissa grupper som ägnar sig åt brottslighet där de vill komma åt pengar, eller föra in i systemet. Detta gör de genom att försöka hitta “*fina, vita*” företag där de ser möjligheten att erbjuda sig själva som kund. Är man ett företag, ett mindre, konjunkturkänsligt och nyetablerad i branschen, kan det hända att man hamnar i denna fälla och det kan ställa till med stora problem menar myndighet A.

Därför är det viktigt att om det råder osäkerhet kring nya kunder, eller befintliga, att detta anmäls. Likaså att revisorn väljer att inte ta emot en kund om det inte känns rätt. Det är revisorns ansvar att ha den kundkännedom som krävs dels för att skydda sig själv och sin verksamhet men även det allmänna intresset. Det är därför lagen finns till och det är allas skyldighet att följa den säger myndighet A. Dock menar myndighet A att det fortfarande finns en del att göra då det fortfarande finns de som tycker att lagen är diffus och inte förstår vilken roll revisorn egentligen har. Revisorn ser därför inte det direkta sambandet och det finns de som inte *“bryr sig”* då de uppfyller sin primära uppgift med att sköta redovisning och revision medan de finns de som vill att rätt ska vara rätt och har anammat principen om penningtvätt.

Myndighet B och C talar om att en svängning i det allmänna rättsmedvetandet har skett *”För några år sedan ansågs det ju helt uteslutet att försöka jaga folk som har lagt undan stora penningssummor eller flyttat stora obeskattade medel till skatteparadis”* säger respondenten från Myndighet B. Idag har det blivit ett mer aktuellt ämne, allmänheten fördömer ekonomisk brottslighet i större utsträckning. Myndighet C är osäker på om det beror på lagen eller om det är samhället som förändrat och utvecklats.

I många fall ligger det organiserad brottslighet bakom penningtvättsföraranden. För att komma åt den ständigt utvecklande brottsligheten krävs det att de som övervakar penningflöden i det dagliga arbetet meddelar polisen om de finner något misstänkt. Myndighet B gör en liknelse med att gemene man skulle reagera om de såg en person stjäla en bil. Allmänheten är polisen ögon och öron då de ringer in och berättar vad som händer i samhället. I likhet med detta rapporterar de yrkesgrupper som omfattas av lag (SFS 2009:62) om de finner en transaktion som verkar misstänkta. Tack vare eller på grund av den fria kapitalrörelsen som omfattas av fjärde direktivet måste vissa åtgärder vidtas. Myndighet B och C tror att det kommer bli enklare att upptäcka penningtvätt då själva penningtvätten kriminaliseras.

5. Analys av det teoretiska och empiriska materialet

I detta kapitel analyseras det empiriska materialet genom att knyta an till den teoretiska referensramen.

Lag (SFS 2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism syftar till “att förhindra att finansiell verksamhet och annan näringsverksamhet utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism”. Lagen trädde ikraft den 15 mars 2009 och omfattar godkända och auktoriserade revisorer, registrerade revisionsbolag samt verksamhet som yrkesmässigt erbjuder bokföringstjänster eller revisionstjänster. Lag (SFS 2009:62) utgår från ett riskbaserat förhållningssätt och ställer krav på att de som omfattas har, i sin verksamhet, tillräckliga rutiner och den kunskap som behövs för att kunna bedöma risker, hantera dessa samt vidta åtgärder vid behov. Detta innebär ökade krav på kontroll, kundkännedom och granskning. Revisorer har även en rapporteringsskyldighet enligt lagen.

5.1 Tolkning och tillämpning av lagen

Lag (SFS 2009:62) ställer som tidigare nämnts ett krav på riskbaserat förhållningssätt. Detta innebär att företag som faller under lagen själva måste bedöma vilka risker som finns i verksamheten eller som verksamheten kan utsättas för. Företagen måste även vidta de åtgärder som är anpassade efter de risker de identifierar (Finansinspektionen, 2013).

Myndighet A utövar tillsyn som enligt 6 kap. 2 § (SFS 2009:62) syftar till att förhindra att finansiell verksamhet och annan näringsverksamhet utnyttjas för penningtvätt. Genom tillsynen kontrolleras att de verksamheter som står under deras tillsyn följer lagen.

Samtliga respondenter är mer eller mindre överens om tolkningen av lagen och menar att den nya lagen innebär för dem som är verksamma inom revision och redovisning ett ökat krav på kundkännedom och att de enligt 3 kap. 1 § (SFS 2009:62) har en skyldighet att granska transaktioner och rapportera till Finanspolisen vid misstanke om eventuell penningtvätt.

Myndighet B förtydligar dock att det är först, om en misstanke kvarstår efter en granskning, som revisorer ska rapportera detta vidare till Finanspolisen. Vidare menar myndighet B att detta oftast misstas för en anmälan om brott vilket det inte är, utan det innebär att en misstänkt specifik transaktion rapporteras för vidare granskning. Det behöver inte leda till att

brott upptäcks. Detta påpekar även revisor A som klargör att en revisor inte har en skyldighet att hitta eller granska penningtvättstransaktioner utan deras skyldighet enligt lagen infaller först när, de utför revision eller andra redovisningstjänster, upptäcker något som i sammanhanget kan ifrågasättas. Det är endast en utav respondenterna som uppenbart påpekar att lagen är otydlig och svår för revisorer att tillämpa då den är i grunden ägnad finansiell verksamhet som "syslar" med penningtransaktioner.

Enligt 2 kap. 1 § (SFS 2009:62) ska en verksamhetsutövare vidta åtgärder för att uppnå kundkännedom och omfattningen av dessa åtgärder ska anpassas efter risken att verksamheten utsätts för penningtvätt. Samtliga myndigheter betonar vikten av kravet på att revisorer enligt lag måste veta med vem de ingår affärssamarbete med. Som en följd av detta upplever respektive respondent från de revisionsbyråer som intervjuats i denna studie ett ökat krav på kundkännedom och kontroll av kunder i och med den nya lagen. Detta innebär att när en ny kund är intresserad av respektive revisionsbyrås tjänster genomgår vissa steg i syfte att uppnå de grundläggande krav på kundkännedom som anges i lagen (SFS 2009:62). De grundläggande kraven på kundkännedom revisorerna utför vid ny affärsförbindelse är att identifiera kunden, kontrollera den verkliga huvudmannen samt tydliggöra kundens syfte med affärsförbindelsen samt vilken typ av verksamhet denne har. Skulle detta inte uppnås menar respondenterna att de måste tacka nej till uppdraget vilket även lagen kräver enligt 2 kap. 11 § (SFS 2009:62). Revisor B nämner ett fall, dock innan lagens tillkomst, där denne efterfrågade kopia på pass och cv av kunden. Då respondenten endast fick tillgång till kopia på pass och inte cv så tackade man nej till uppdraget. Att detta skulle kunna ha med penningtvätt att göra går däremot inte att säga och revisor B påpekar även att det överlag är mycket svårt för en revisor att upptäcka eventuella misstankar om penningtvätt.

Det är inte endast vid ny affärsförbindelse som kravet på kundkännedom gäller utan lagen kräver även att dessa ska följas upp enligt 2 kap. 10 § (SFS 2009:62) vilket innebär att det dokumenteras mer än innan lagen enligt revisor C. Trots detta anser respondenterna generellt att lagen inte medfört någon större förändring i det dagliga arbetet utan den mest märkbara skillnaden är att de måste identifiera sina kunder mer noga. Samtliga påpekar att det redan innan lagen gjorts kontroller av nya kunder. Enligt revisor A, bygger viljan på att veta vem man gör affärer med på rent sunt förnuft och är något som funnits även innan lagens tillkomst. Revisor B anser att det med lagen tillkommit extra och onödigt administrativt arbete och därmed även ökade kostnader. Att revisorn måste genomgå dessa kontroller trots att pengarna

redan finns i banksystemet och att penningtvättsfrågan därmed redan borde vara klar ifrågasätter denne. Revisor B är även den enda av samtliga respondenter som betonar detta.

Dock är det så att bara för att pengar placeras i det finansiella systemet innebär det inte att de alltid är av lagligt ursprung. Att få in pengar i finansiella institut är däremot det första steget i penningtvättsprocessen, det vill säga placeringsfasen (Vesterhav et al., 2011). Det är först när de gått igenom skiktningssfasen där pengarna flyttas runt genom olika transaktioner i syfte att dölja dess ursprung och hamnat i integreringsfasen som pengar anses vara "tvättade". Och då har de redan kommit igenom banksystemet utan att vara "lagliga" från start (Suter, 2002).

Att revisorer med den nya lagen 3 kap. 1 § (SFS 2009:62) har en skyldighet att granska transaktioner som i sammanhanget verkar misstänksamma är, som tidigare nämnts, alla respondenter medvetna om. Likaså att om misstanken kvarstår efter en närmare granskning så ska detta rapporteras till Finanspolisen enligt samma paragraf (SFS 2009:62). Dock får revisorn, som med stöd av lag (SFS 2009:62) gör en anmälan, inte göras skyldig för att ha brutit mot sin tystnadsplikt enligt 3 kap. 5 §. Samtliga respondenter är överens om att de ska avstå från att utföra transaktioner som misstänks vara relaterat till penningtvätt enligt 3 kap. 1 § (SFS 2009:62). Dock är det ingen av respondenterna som varit med om att en rapportering gjorts på grund av att misstanke om penningtvätt legat bakom.

Slutligen så anser myndighet A att det fortfarande finns en hel del arbetet att göra när det gäller revisorers tillämpning av lag (SFS 2009:62). Det råder fortfarande meningar om att lagen är alldeles för diffus och att lagen är svår för revisorer att omsätta i praktiken. Det är även svårt att förstå varför revisorer ska tillämpa den då den inte är lika tydlig som till exempel bokföringslagen. Det ifrågasätts varför revisorer ska applicera lagen i sitt arbete då de inte ser sambandet mellan penningtvätt och deras arbetsuppgifter.

5.2 Utbildning och information inom lagen

En verksamhetsutövare är enligt 5 kap. 1 § (SFS 2009:62) skyldig att kontinuerligt utbilda sina anställda för att de ska kunna tillämpa lagen efter dess syfte. I FARs uttalande EtikU 11 står det att den anställde ständigt bör hållas uppdaterade om eventuella ändringar i lagen. Respondenterna från revisionsbranschen berättar alla att FAR har gett enstaka utbildningar inom lagen men att dem inte sker löpande. Det är därför upp till varje företag att själv utbilda sina anställda vilket sker i varierande omfattning. På revisor A och C:s arbetsplats sker ingen

kontinuerlig utbildning inom lagen. Revisor A nämner inget närmare hur deras utbildning inom lagen gått till eller när den ägt rum, men att den inte sker årligen. Respondenten berättar även att revisorer har ett utbildningskrav vilket innebär att de måste utbilda sig ett visst antal timmar årligen, vad utbildningen ska innehålla är frivilligt. Denne menar vidare då det finns många områden för en revisor att uppdatera sig inom kanske penningtvätt inte alltid är det som prioriteras. Revisor C berättar att den enda utbildningen de getts inom lagen var år 2011, då var lagen redan två år gammal. Detta kan då anses strida mot 5 kap. 1 § (SFS 2009:62). Då det gick två år innan första utbildningstillfället, är det en fråga om de anställda på revisor C:s arbetsplats kan anses uppdaterade. Revisor A och revisor C uppger båda att de har en knapphändig kännedom om lagen.

En anledning som de mindre revisionbyråer gav oss när de tackade nej till att medverka vid en intervju till denna uppsats var att de hade bristande information inom lag (SFS 2009:62). Alla revisorer ges möjligheten att få medverka på myndighet A:s utbildningar som de håller årligen för att öka kännedomen om lagen.

Revisor B och jurist D berättar att på deras arbetsplats sker utbildning inom lagen årligen. Revisor B är ansvarig för penningtvätsfrågor på Deloitte och jurist D är chefjurist på Ernst & Young vilket gör att dem av förklarliga skäl har extra god kunskap inom lagen. Revisor A och C arbetar båda på medelstora företag medan Revisor B och Jurist D:s arbetar på två av Sveriges största revisionsbolag. Utbildningsnivån visar sig vid intervjuerna vara högre på större företag. Större företag har vanligen fler interna rutiner och mer resurser att tillhandahålla för utbildning.

Ingen av de tillfrågade revisionsbolagen har någon skriftlig penningtvättspolicy.

Enligt en undersökning utförd av Finansinspektionen har många företag svårigheter att identifiera risker för penningtvätt och finansiering av terrorism i den egna verksamheten. Dock anser sig många företag att de lever upp till de krav som ställs. Ett problem här är att företag inte är medvetna om sina brister (Finansinspektionen, 2013).

Alla de intervjuade myndigheterna tror att revisorer över lag har en bristande kännedom om lagen. De tror att detta delvis kan bero på deras arbetsbörda, då en revisor ständigt måste hålla sig uppdaterad inom en mängd olika regler och lagar. De menar att penningtvätsfrågan kan komma i skymundan av andra arbetsuppgifter.

Myndighet A anser att det krävs ett mer förebyggande arbete för att öka kunskapen inom lagen. Alla de intervjuade myndigheterna samt Jurist D tror att en revisor kan känna en rädsla för att anmäla misstanke om penningtvätt till Finanspolisen, då de är rädda för att göra fel. Myndigheterna tror att detta kan hänga ihop med en bristande kännedom om lagen. Myndighet B önskar därför en bättre feedback och utbildningsfunktion mellan sig och revisorer. Där de utbildar och ger information om tidigare fall där det funnits tveksamheter till en början men sen visat sig att grova brott legat bakom transaktionerna. Myndighet B berättar att efter dem höll en utbildning om penningtvätt och lag (SFS 2009:62) för mäklare, ökade intresset och antal penningtvätsrapporter från denna yrkesgrupp. Myndighet B tycker att detta visar på att utbildning ökar intresset och sätter penningtvätt på agendan. Ett ökat intresse i penningtvätsfrågan kan i sig sedan leda till ökat antal penningtvätsrapporter från revisorer menar myndighet B.

5.3 Rapportering

Enligt i 3 kap. 1 § i lag (SFS 2009:62) har revisorer skyldighet att granska transaktioner och rapportera till Finanspolisen om de finner något misstänkt. Finanspolisen mottar årligen omkring 12 000 penningtvätsrapporter. Under 2011 kom fyra stycken av dessa från revisionsbranschen (Finanspolisen, 2011). Samtliga respondenter anser att antalet inkomna rapporter ifrån revisorer är väldigt lågt och tycker att siffran borde vara högre. Respondenterna tror att en av anledningarna till den låga rapporteringen kan vara en utbildningsfråga och att det finns brister i kunskapen om hur lagen ska tillämpas och vad som ska anmälas. Dock är det inte myndigheternas ansvar att utbilda utan utbildningsfrågan ligger hos respektive företag enligt 5 kap. 1 § (SFS 2009:62).

Revisor A liksom samtliga myndigheter tror att anledningen till att det finns brister i utbildningen kan dels beror på en kostnadsfråga och dels på hög arbetsbörda då det är mycket nytt som en revisor ska förhålla sig i form av nya lagar och regler. Detta leder till att det görs någon form av prioritering av vad som är viktigast och där revisorer lägger fokus på sina primära arbetsuppgifter. Revisor B är den av respondenterna som avviker i uppfattningen om varför rapporteringen är så låg, respondenten menar att anledningen till att det antalet inkomna rapporter är så låg beror på att lagstiftarna har gjort en lag som inte passar för revisorernas verklighet, eftersom revisorn ska följa en lag som handlar om penningtvätt trots

att de inte hanterat några pengar, vilket revisor B menar att det visar på att lagen inte är genomtänkt utifrån en revisors perspektiv.

För att komma tillrätta med problemen med dålig kännedom om lagen tror myndighet A att det skulle behövas mer förebyggande arbete, mer information och tillfällen att skapa relationer där de som står under myndighets A tillsyn kan ställa och få svar på sina frågor. Myndighet B skulle vilja se en bättre feedback-funktion mot rapportörer som nämnts tidigare.

En ytterligare anledning till rapporteringen är så låg menar myndighet B, är att det finns en rädsla för hot från kunderna som gör att revisorn inte anmäler. Dock är anmälan anonym menar myndighet A. En verksamhetsutövare ska även ha rutiner samt vidta de åtgärder i övrigt som behövs för att skydda revisorn från hot eller fientliga åtgärder som kan följa av att revisorerna granskar eller rapporterar misstankar om penningtvätt enligt 5 kap. 2 § (SFS 2009:62).

Myndigheterna menar att revisorer kan uppleva en rädsla för att förlora sina kunder om de rapporterar till Finanspolisen. Detta gör att det är naturligt för en revisor att dra sig för att anmäla eftersom revisorerna har blivit valda av bolaget som också betalar ens lön. Det kan även upplevas svårare att anmäla någon som man har byggt upp en relation med. Vidare tror myndigheterna att många revisorer accepterar förklaringar till misstänkta transaktioner trots att revisorerna inte alltid tror på dem. Att vara för petig kan alltså leda till att revisorn får färre klienter.

Revisor A instämmer att det eventuellt finns någon form av osäkerhet hos revisorer som på grund av detta *“tittar åt sidan”* när något skumt upptäcks för att undvika att stöta sig med sin klient. Jurist D tror inte att det finns någon rädsla att stöta sig med kunden utan att det istället beror på en rädsla att begå ett misstag, genom att anmäla en klient trots att det inte förkommer någon form av penningtvätt då detta kan orsaka ekonomiska skador hos klienten. Myndighet A och B liksom revisor C tror att om penningtvätt skulle kriminaliseras kommer vi se en ökning av antalet anmälningar eftersom ett oförklarligt innehav av pengar även kan komma att ses som misstänkt.

Kriminella aktörer som bedriver ett legalt företag kan utnyttja sin verksamhet för att tvätta pengar (Finanspolisen, 2012). Den slojade revisionsplikten kan därmed också vara en

anledning. Enligt myndighet B kan avskaffandet av den allmänna revisionsplikten leda till ökat spelutrymme för kriminella, i och med att mindre bolag inte behöver ha en revisor som granskar ”*det är kanske oftast där som skurkarna finns*”.

Revisorerna upplever att de följer lagens förväntningar, medan myndigheterna tycker att revisorerna inte riktigt förstår vikten av lagen och att de har en del arbete kvar för att leva upp till den.

5.4 Lagens relevans för revisorn i dennes yrkesroll

Revisorer anses utgöra en viktig roll i arbetet med att motverka penningtvätt. Detta då de bland annat, genom sin yrkesroll, får en inblick i olika företag och branscher där de bland annat granskar företagets redovisning (Abel & Gerson, 2001). Revisorn är även skyldig, enligt 1 kap. 1 § (SFS 2009:62), att förhindra att den egna verksamheten utnyttjas för penningtvätt.

Samtliga respondenter anser att lagen är relevant dock i olika bemärkelser. Revisor A menar på att lagen är relevant i det stora hela, det vill säga det är viktigt att penningtvätt bekämpas i samhället stort. Det håller revisor B med om. Dock är denne tveksam till att lagen, såsom den är utformad, är tillför revisorer att tillämpa och tycker att lagen som ska gälla för revisorer borde vara utformad på ett annat sätt. Jurist D anser att revisorer ska omfattas av lagen då de har både god kontakt med sina kunder samt djup förståelse för deras bokföring. De tillfrågade myndigheterna anser alla att lagen är relevant ur revisorns perspektiv. Myndighet B och C påpekar båda att det skett en förändring de senare åren och att den ekonomiska brottsligheten fått allt större uppmärksamhet. Därför är det enligt myndighet B utav stor vikt att alla de som omfattas av lag (SFS 2009:62) och har en skyldighet att rapportera enligt 3 kap. § 1 också gör detta. Även myndighet A betonar vikten av att revisorn lever upp till sina skyldigheter enligt lag och det är revisorns ansvar att ha den kundkännedom som 1 kap. 3 § (SFS 2009:62) kräver. Inte bara för att skydda sig själv men också det allmänna intresset, “*det är därför lagen finns till och det är allas skyldighet att följa den*”. Samtliga myndigheter menar även, som tidigare nämnts, att det kommer att bli lättare att upptäcka penningtvätt i samband med att penningtvätt kriminaliseras.

Enligt 5 kap. 1 § (SFS 2009:62) så ska verksamhetsutövare ha riskbaserade rutiner i syfte att hindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt. Detta har alla respondenter anammat i sin verksamhet dock påpekar samtliga att de redan innan lagen varit noga med att kontrollera sina kunder. Revisor A menar att viljan att veta vem man gör affärer med inte är kopplat till någon lag utan går problem att undvika så är det att föredra med eller utan lagstiftning.

Att revisorn enligt 3 kap. 1 § (SFS 2009:62) har en skyldighet att anmäla brott kan innebära för stort ansvar menar revisor A då en revisor inte har den utbildning inom juridik som kan behövas. Jurist D håller inte med som menar att det inte är revisorns skyldighet att utreda brott utan de ska granska transaktioner endast rapportera om en misstanke uppstår enligt 3 kap. 1 § (SFS 2009:62). Revisor C påpekar att revisorn även har en skyldighet att anmäla vid andra typer av brott och ser inga problem med att även behöva anmäla vid misstanke om penningtvätt. Dock påpekar varken revisor A eller revisor C att lagen inte skulle vara relevant för revisorer utan verkar inte anse att det är något problem att även revisorer omfattas av lag (SFS 2009:62). Acceptansen hos kunder angående kraven på kundkännedom enligt 2 kap. 3 § (SFS 2009:62) har också ökat och det ifrågasätts inte längre i samma utsträckning som det gjorde när lagen tillkom och kunde då upplevas problematiskt menar revisor A. Jurist D menar att även revisorer har vant sig vid lagen i större utsträckning.

Den enda av respondenterna som öppet konstaterar att lagen inte är relevant utifrån revisorn och dennes verksamhet är revisor B som menar att revisorn inte kan göra så mycket när pengarna väl är inne i det finansiella systemet och att ansvaret därmed borde stannat hos dem som arbetar inom finansiell verksamhet. Detta håller dock varken myndighet A eller B med om utan det anser att det är utav stor vikt att de företag som arbetar med penningflöden eller har möjlighet att kontrollera dessa är delaktiga i arbetet med att motverka att penningtvätt.

6. Resultat och resultatdiskussion

Här presenteras studiens resultat som kommer att diskuteras utifrån studiens syfte och frågeställningar. Det kommer även att ges förslag på vidare forskning i ämnet.

6.1 Studiens resultat

Syftet med denna studie är att beskriva vad de skärpta reglerna i lag (SFS 2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism innebär för revisorer.

Vi vill även diskutera om och hur revisorerna fullföljer det ansvar som följer med lagstiftningen. Studiens syfte uppfylls genom att följande frågeställningar besvaras:

Hur är den nya lagstiftningen utformad med avseende på revisorns yrkesroll?

Lag (SFS2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism är utformad så att revisorer måste arbeta utifrån ett riskbaserat förhållningssätt. Lagen innebär ett ökat ansvar för revisorer att inta en granskande roll när de, i sitt dagliga arbete, upptäcker något som är avvikande. Likaså att revisorer har ett ansvar att hålla sig uppdaterade inom lagen för att kunna tillämpa den till fullo. Om lagen inte efterföljs av revisorer kan de åläggas böter. En revisor åsidosätter inte sin tystnadsplikt genom att rapportera en eventuell misstanke om penningtvätt. Däremot har revisorn ett meddelandeförbud enligt lagen och om denne bryter mot detta kan påföljden innebära böter.

Hur har lagen påverkar revisorns arbete?

Det riskbaserade förhållningssättet innebär krav på ökad kundkännedom, affärsuppföljning, utbildning inom lagen samt granskning. Den ökade kundkännedomen innebär att revisorer ska utföra extra kontroller när de tar in en ny kund. Detta innebär bland annat att de måste kunna identifiera kunden, dess syfte samt den verkliga huvudmannen. De måste även årligen göra en riskbedömning av befintliga kunder. Detta har ökat det administrativa arbetet för revisorer vilket tillsammans med de ökade kontrollerna har varit det tydligaste utfallet av lagen i deras dagliga arbete. Som en följd av det ökade kravet på kundkännedom kan revisorn tvingas säga nej till en kund, antingen för att denne bedömer att risken är för stor eller för att kunden eller den verkliga huvudmannen inte kan identifieras. De kan behöva avgå från uppdrag om till exempel syftet med affärsverksamheten inte längre kan identifieras. Revisorer har även en

skyldighet att hålla sig utbildad inom lagen samt att kritiskt granska misstänkt beteende bland kunder och rapportera till Finanspolisen efter lagens bestämmelser.

Vilken effekt har lagstiftningen haft på rapporteringen från revisorer?

Trots en skyldighet enligt lag att inta ett riskbaserat förhållningssätt och rapporteras tankar om penningtvätt har det inte skett någon ökning i antalet penningtvättsrapporter från revisorer. Majoriteten av studiens respondenter anser att detta främst beror på brist på kunskap av lagen vilket i sin tur beror på undermålig utbildning inom lagen. Även en otydlighet kring vad lagen faktiskt ställer för krav på revisorn innebär att revisorn inte alltid vet hur denne ska agera. Andra faktorer som kan komma att påverka anmälningsskyldigheten är en rädsla hos revisorn att göra fel, för att förlora en kund eller att bli hotad. Likgiltighet inför lagens ansvar är ytterligare en faktor som nämnts bland respondenterna då penningtvätt inte anses vara revisorns primära uppgift och därför blir en prioriteringsfråga. Endast en av respondenterna menar på att lagstiftningen inte kan ha någon större effekt på rapporteringen då det inte finns något att upptäcka för revisorer i dennes yrkesroll.

Hur ser ansvariga myndigheter på lagens tillämpning i praktiken och hur anser de att verksamma inom revisionsbranschen lever upp till lagstiftningen?

Samtliga intervjuade myndigheter är överens om att revisorer utgör en viktig roll i arbetet med att förebygga och bekämpa penningtvätt. De anser inte att lagen medför ett för stort ansvar för revisorer då de är en verksamhetsutövare som kommer i kontakt med företags transaktioner genom sin redovisning. Revisorer intar, som en naturlig del i sitt dagliga arbete, en granskande roll. Dock menar de att revisorer kan göra mer än vad de gör i dagsläget. För att penningtvättsfrågan ska falla mer naturlig i revisorns dagliga verksamhet förespråkar myndigheterna mer utbildning, ökad information och mer samarbete. Detta för att bland annat öka revisorers förståelse om vikten av att de fullföljer lagens krav. Det behövs mer insatser av involverade myndigheter. De menar även att ett tydliggörande av lagens innebörd krävs då lagens skyldighet att rapportera en misstanke om eventuell penningtvätt kan misstas med en anmälan om brott. För en anmälan i vanlig mening krävs ofta mer än en misstanke. Detta tros ha en effekt då den anmälningsskyldige inte tror sig ha tillräckligt mycket på fötterna för att rapportera till finanspolisen då de inte kan bevisa att ett faktiskt brott har tagit plats. Det bör förtydligas att det endast är en misstanke som krävs för att lämna en penningtvättsrapport till Finanspolisen.

6.2 Resultatdiskussion

Vi upplever att de respondenter vi intervjuat är relativt överens om vad lagen har kommit att innebära för revisorn i dennes yrkesroll. Samtliga verkar ha anammat lagens krav på att arbeta utifrån ett riskbaserat förhållningssätt. Alla påpekar de extra kontroller som måste göras. Dock upplever vi att det skiljer sig i uppfattningen i hur mycket extra arbete lagen har kommit att tillföra. Att främst en av respondenterna anser att det med lagen tillkommit väldigt mycket extra administrativt arbete medan de övriga inte upplevt att skillnaden varit så extrem. Denna skillnad kan bero på olika faktorer. Dessa kan exempelvis vara brist på kunskap, inställning till lagens åtagande samt en bedömning att risken för att den egna verksamheten ska utsättas för penningtvätt är låg. Lagen kan även uppfattas som "överflödig" då revisorn även innan lag (SFS 2009:62) haft ett intresse att veta vilka kunder de utför revision på.

Respondenternas position, liksom storleken på företaget kan ha betydelse för respondenternas kunskap inom lagen. Två av våra respondenter arbetar på större revisionsbyråerna och är chefsjurist respektive ansvarig för penningtvättsfrågor. Detta kan komma att påverka deras svar då de antas ha en djupare kunskap inom lagen. Storleken på företagen kan även ha en inverkan på utbildningsnivån hos de anställda då vi antar att de ofta har mer interna rutiner och möjlighet att lägga mer resurser på utveckling av dessa. Vi kan även inta en viss skeptisk inställning i sanningshalten till våra svar från respondenterna på de större revisionsbolagen som innehar en ledande position. Med detta menar vi att deras svar kan vara mer baserade på hur det borde vara enligt lagen än hur det faktiskt är i verkligheten. Vår studie tyder på att revisorerna upplever att de följer lagen i större utsträckning än vad myndigheterna anser. Myndigheterna är av åsikten att revisorerna inte riktigt förstår vikten av lagen och att de har en del arbete kvar för att leva upp till den. Även Finansinspektionen nämner att företag i vissa fall tror sig följa lagen i större utsträckning än vad de faktiskt gör och har svårt att inse sina faktiska brister i tillämpning av lag (SFS 2009:62).

Trots att revisorerna själva upplever att de följer lagen har rapporteringen av misstänkta penningtvättstransaktioner inte ökat. Om detta beror på att de faktiskt inte har upplevt något som anses misstänksamt, att det faktiskt är svårt för revisorn att upptäcka eller att revisorer tror sig följa lagen i större utsträckning än de faktiskt gör kan diskuteras. För att lösa detta anser vi dock att det krävs en ökad medvetenhet om både själva lagen, hur den kan appliceras

i verksamheten men även hur den egna verksamheten faktiskt kan utsättas för penningtvätt. Revisorer kan möjligtvis vara av uppfattningen att risken att utsättas är så pass låg vilket gör att lagen kommer i skymundan av andra åtaganden som revisorn har i sitt dagliga arbete. Detta kan i sin tur vara en av anledningarna till att rapporteringen bland revisorer fortfarande anses vara låg. Det verkar även råda en uppfattning att det kan finnas en rädsla bland revisorer vilket i sin tur kan vara en anledning till att rapportering inte görs i större utsträckning. Detta menar både de revisorer och myndigheter som intervjuats i denna studie. Även Finansinspektionen ser detta som en anledning. Vi tror mycket väl att detta är en av orsakerna till att det inte görs fler anmälningar. Orsakerna till rädslan tror vi vidare är en kombination av det som tidigare nämnts. Rädsla att stöta sig med en kund, att få "dåligt rykte", att utsättas för hot eller rädslan att faktiskt göra fel. Att göra en missbedömning av situationen som sedan kan få medföljande konsekvenser. Dock ska det enligt lagen inte framkomma vem som har gjort en anmälan eller att en anmälan överhuvudtaget ägt rum.

En ytterligare anledning till den låga rapporteringsnivån tror vi kan vara en följd av avskaffandet av den allmänna revisionsplikten, vilket ger mindre företag ett ökat spelutrymme då det inte längre finns ett krav på att deras bokföring ska granskas av en revisor. Detta uttrycker myndighet B som ett problem, då kriminella ofta verkar i mindre företag.

Revisorns rapportering om misstänkta transaktioner utgör en viktig del i arbetet med att bekämpa penningtvätt. De bör därför bli uppmärksammade på betydelsen av att de rapporterar när de finner något misstänkt. Både för att hindra att den egna verksamheten utnyttjas men även som en del i det gemensamma arbetet med att bekämpa förekomsten av penningtvätt som i dagens samhälle är ett stort problem. Vi efterfrågar därmed en bättre utbildning inom lagen för revisorer. Detta bör ske internt i första hand då varje aktör som omfattas av lagen har en skyldighet att känna till dess syfte och innehåll. Myndigheterna efterfrågar ett mer utbrett samarbete med revisorer vilket förmodligen skulle öka kunskapen om penningtvätt. Att samarbetet i dagsläget inte är mer omfattande kan bero på låg efterfråga, tidsbrist samt kostnad för båda parter.

Utbildning i lag (SFS 2009:62) har visat sig öka antalet penningtvättsrapporter. Två av fyra respondenter från revisionsbranschen anser vi har undermåliga kunskaper inom lagen. Detta bedömer vi inte endast på deras svårighet att svara på våra frågor utan sättet de svarade på. Då svaren till mestadels var korta och respondenterna emellanåt verkade obekväma.

Många mindre revisionsbolag tackade nej till att medverka vid denna studie med anledning att de inte kände till lagen, vi antar därför att den generella kunskapsnivån inom lagen bland revisorer är låg. Vi anser inte, liksom myndigheterna, att lagen medför för stora åtaganden. Däremot bör lagen göras mer tydlig, då vissa missförstånd i dagsläget uppstår.

Slutligen kan vi, efter att genomfört denna studie, konstatera att revisorer bör ta lag (SFS 2009:62) på större allvar. Detta för att revisorns prestation ska stämma överens med lagens syfte och myndigheternas förväntan.

6.2.1 Förslag till vidare forskning

Eftersom denna studie är uppbyggd utifrån ett brett perspektiv skulle en intressant ansats vara att göra en djupgående analys på hur en revisionsbyrå jobbar rent praktiskt med att motverka penningtvätt. För att undersöka vart bristerna finns och för att undersöka vilka eventuella kostnader som tillkommer för revisionsbyrå för att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism. Vidare så skulle det vara tänkvärt att göra en likartad studie, i och med det nya lagförslaget som träder i kraft den första juli 2013 där penningtvätt blir ett självständigt brott, för att undersöka om huruvida den nya lagen inverkar på revisorernas rapporteringsgrad.

Källförteckning

Litteratur

Abel, Alan S., & Gerson, James S. (2001). THE CPA's Role in Fighting Money Laundering. *Journal of Accountancy* 191 no. 6: p 26-31.

Bell, Judith. (2007). *Introduktion till forskningsmetodik* (4:e rev.uppl.). Lund: Studentlitteratur.

Bryman, Alan., & Bell, Emma. (2005). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Malmö: Liber AB.

Europaparlamentets och Rådets direktiv 2005/60/EG av den 26 oktober om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism. Europeiska Unionens officiella tidning: L309/15.
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:309:0015:0036:sv:PDF>

FAR. (2006). *Revision- en praktisk beskrivning*. Stockholm: FAR FÖRLAG AB.

FARs rekommendationer i etikfrågor. (2012). EtikR 1 *Yrkesetiska regler*. FAR Akademi.
http://www.farakademi.se/Global/FAR/Dokument/ETIKR01_JAN_2012.PDF

FARs uttalande i etikfrågor. (2012). Etik U 11 *Medlemmarnas tillämpning av lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism*. FAR Akademi.
http://www.far.se/PageFiles/7025/ETIKU11_dec2012.pdf

FATF. (2006). *Summary of the third mutual evaluation/detailed assessment report anti-money laundering and combating the financing of terrorism- Sweden*. FATF/OECD.
<http://www.fatf-gafi.org/dataoecd/30/5/36210440.pdf>

Ferwerda, Joras. (2009). The Economics of Crime and Money Laundering: Does Anti-Money Laundering Policy Reduce Crime? *Review of Law & Economics* 5 no. 2: p 903-929.

Finansinspektionen. (2012). *Redovisning av uppdrag*. Finansinspektionen. Dnr: 12-2798.
http://www.fi.se/upload/30_Regler/55_Penningtvatt/2012/penningtvatt_12-2798.pdf

Finansinspektionen. (2013). *Penningtvätt och finansiering av terrorism- En bättre riskhantering*. Finansinspektionen. Dnr: 13-4387.
http://www.fi.se/upload/43_Utredningar/20_Rapporter/2013/penningtvatt2013ny2.pdf

Finansinspektionen. (2013). *Redovisning av uppdrag*. Finansinspektionen. Dnr: 13-2864. http://www.fi.se/upload/30_Regler/55_Penningtvatt/2013/uppfoljning-rapport-penningtvatt.pdf

Finanspolisen.(2012). *Finanspolisens Årsrapport 2011*. Rikspolisstyrelsen. Dnr: A-423-706/12. <http://www.polisen.se/Global/www%20och%20Intrapolis/Arsredovisningar/01%20Polisen%20nationellt/Finanspolisens%C3%A5rsrapport%202011.pdf>

Förslag till Europaparlamentets och Rådets direktiv 2013/0025 (COD) om förhindrande av att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism. EUR-Lex: 52013PC0045, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0045:FIN:SV:HTML>

Grahn T., Lundén F., Madstedt K. & Wendleby B. (2010). *Åtgärder mot penningtvätt m.m.* Vällingby: Elanders Sverige AB.

Justitiekommitténs betänkande 2004/05:JuU7. (2004). *Skärpta regler mot penningtvätt*. Stockholm: Justitiekommittén. http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Utskottens-dokument/Betankanden/Skarpta-regler-mot-penningtvatt_GS01JuU7/

Kommittédirektiv 2006:17. *Penningtvätt och terrorismfinansiering*. Stockholm: Finansdepartementet.

Kvale, Steinar., & Brinkmann, Svend. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur AB.

Källman, Linda (2007). *Brottsutvecklingen i Sverige fram till år 2007. Kapitel: Ekonomisk brottslighet*. Rapport 2008:23. Stockholm: Brottsförebyggande rådet, Information och förlag.

Larson, Robert K., & Herz, Paul J. (2003). Accountants, Corruption, and Money Laundering. *CPA Journal* 73 no. 6: p 34-37.

Low Kim Cheng, Patrick. (2010). Anti-Money Laundering + KnowingYourCustomer = Plain Business Sense. *Franklin Business & Law Journal* no. 3: p 128-138.

Melnik, Steven V., & Colson, Robert H. (2003). Accountants' anti-money-laundering responsibilities. *CPA Journal* 73 no. 12: p 50-51.

Proposition 2008/09:70. *Genomförandet av tredje penningtvättsdirektivet*. Stockholm: Finansdepartementet. <http://www.regeringen.se/content/1/c6/11/58/87/3dd386a4.pdf>. (Hämtad 2013-04-10).

Remissvar över delbetänkandet (2008). *Avskaffande av revisionsplikten för små företag (SOU 2008:32)*. Justitiedepartementet. Stockholm: Monica Rodrigo. Dnr: EBM A-2008/0123.

Rienecker, Lotte., & Jørgensen, Peter Stray. (2002). *Att skriva en bra uppsats*. Malmö: Liber AB.

Santora, Marc, Rashbaum K William, Perlroth, Nicole. (2013). Online Currency Exchange Accused of Laundering \$6 Billion. *The New York Times*. 28 Maj. <http://www.nytimes.com/> (Hämtad 2013-05-30).

SFS 1962:700. *Brottsbalken*. Stockholm: Justitiedepartementet L5.

SFS 2001:883. *Revisorslagen*. Stockholm: Justitiedepartementet L1.

SFS 2002:444. *Om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall*. Stockholm: Justitiedepartementet L5.

SFS 2009:62. *Lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism*. Stockholm: Finansdepartementet.

SOU 2007:23. *Genomförandet av tredje penningtvättsdirektivet*. Betänkande av Utredningen om åtgärder mot penningtvätt och terrorismfinansiering. Stockholm. Fritze.

SFS 2007:1170. *Förordning med instruktion för Brottsförebyggande rådet*. Stockholm: Justitiedepartementet KRIM.

SOU 2008:32. *Avskaffande av revisionsplikten för små företag*: Utredningen om revisorer och revision. Stockholm: Fritze.

SOU 2012:12. *Penningtvätt- kriminalisering, förverkande och dispositionsförbud*. Stockholm. Fritze.

Starrin, Bengt. (1996). Grounded Theory- En modell för kvalitativ analys. I *Kvalitativa studier i teori och praktik*,

Svensson, Per-Gunnar., & Starrin, Bengt (red), 103-119. Lund: Studentlitteratur AB.

Starrin, Bengt., & Renck, Barbro (1996). Den kvalitativa intervjun. . I *Kvalitativa studier i teori och praktik*, Svensson, Per-Gunnar., & Starrin, Bengt (red), 52-78. Lund: studentlitteratur.

Statskontoret. (2008). *Tredje penningtvättsdirektivet – tillsyn och organisation*. Rapport 2008:2. Stockholm: Finansdepartementet. Dnr: 2008/19-5. <http://www.statskontoret.se/upload/Publikationer/2008/200802.pdf>

Suter, Keith. (2002). Money Laundering. *Contemporary Review* Jun2002, Vol. 280 Issue 1637: p361-365

Syrén, Agneta. (2005). *Svarta pengar- en handbok om penningtvätt*. Stockholm: Nätnavet AB.

Vesterhav, Daniel., Korsell, Lars., Stenström, Anders., Skinnari, Johanna. (2011). *Penningtvätt- rapportering och hantering av misstänkta transaktioner*. Rapport 2011:4. Stockholm: Brottsförebyggande rådet, Information och förlag.

Internet

Brottsrummet. (2013). Ekonomisk brottslighet. <http://www.brottsrummet.se/bazment/brottsrummet/sv/ekonomiska-brott.aspx> (Hämtad 2013-05-01).

BRÅ. (2013). Om brottsförebyggande rådet. <http://www.bra.se/bra/om-bra.html> (Hämtad 2013-04-20).

Deloitte (2013). Om oss. http://www.deloitte.com/view/sv_SE/se/om-oss/index.htm (Hämtad 2013-05-23).

Ekobrottsmyndigheten. (2010). Brottsbalken. <http://www.ekobrottsmyndigheten.se/lag-och-ratt/brottsrubriceringar/brottsbalken/> (Hämtad 2013-05-15).

Ekobrottsmyndigheten. (2011). Om oss. <http://www.ekobrottsmyndigheten.se/om-oss/> (Hämtad 2013-04-20).

Ekobrottsmyndigheten. (2012). Penningtvätt. <http://www.ekobrottsmyndigheten.se/for-dig-som-ar/redovisningskonsult/penningtvatt1/> (Hämtad 2012-05-24).

Ekobrottsmyndigheten. (2013). För dig som är revisor. <http://www.ekobrottsmyndigheten.se/for-dig-som-ar/revisor/> (Hämtad 2013-04-29).

Ernst & Young (2013). Om oss. <http://www.ey.com/SE/sv/About-us> (Hämtad 2013-05-23).

FAR. (2013). Högre kreditrisk efter slopad revisionsplikt. <http://www.far.se/Press-och-opinion/FAR-tycker/Hogre-kreditrisk-efter-slopad-revisionsplikt/> (Hämtad 2013-05-09).

FAR. (2013). Branschorganisationen för redovisningskonsulter, revisorer och rådgivare. <http://www.far.se/Om-oss/> (Hämtad 2013-05-01).

FATF. (2010). 20 years of recommendations.

http://issuu.com/fatf/docs/20_years_of_recommendations/5 (Hämtat 2013-04-04).

FATF. (2012). About us. <http://www.fatf-gafi.org/pages/aboutus/> (Hämtat 2013-04-13).

Finansinspektionen. (2013). Finansiering av terrorism.

<http://www.fi.se/Regler/Penningtvatt/Finansiering-av-terrorism/> (Hämtad 2013-05-13).

Finansinspektionen. (2013). Om FI.

<http://www.fi.se/Om-FI/> (Hämtad 2013-04-20).

Finansinspektionen. (2013). Verklig huvudman. <http://www.fi.se/Regler/Penningtvatt/Fragor-och-svar-om-Penningtvatt/Verklig-huvudman/> (Hämtad 2013-05-10).

Grant Thornton (2013). Om oss. <http://www.grantthornton.se/Om-oss/> (Hämtad 2013-05-23).

Länsstyrelsen Skåne. (2013). Penningtvätt. <http://www.lansstyrelsen.se/skane/sv/naringsliv-ochforeningar/penningtvatt/Pages/default.aspx?keyword=penningtv%C3%A4tt> (Hämtad 2013-05-01).

Moore Stephens (2013). Om oss. <http://www.moorestephens.se/om-oss> (Hämtad 2013-05-23).

Polisen. (2012). Finanspolisen. <http://www.polisen.se/Om-polisen/Sa-arbetar-Polisen/Specialkompetenser/Finanspolisen/> (Hämtad 2013-04-20).

Polisen (2013). Grov organiserad brottslighet - Polisens arbete. <http://www.polisen.se/Om-polisen/Sa-arbetar-Polisen/Olika-typer-av-brott/Grov-organiserad-brottslighet/> (Hämtad 2013-05-29).

Revisorsnämnden. (2013). Om RN. http://www.revisorsnamnden.se/rn/om_rn_4706.html (Hämtad 2013-04-20).

Bilaga 1. Intervjumall Revisorer.

1. Namn:
2. Position:
3. Utbildning:
4. Företag:
5. Antal år inom yrket:
6. Hur tolkar ni lagen om penningtvätt och finansiering av terrorism?
7. Vad anser ni om att båda företeelserna penningtvätt och finansiering av terrorism tas upp i samma lag? Hur ser ni på sambandet? Påverkar det ert arbete?
8. Hur tillämpar ni lagen i praktiken? I vilka moment kan det dagliga arbetet delas upp?
9. Ser ni någon förändring i det dagliga arbetet jämfört med hur det såg ut innan lagens tillkomst när det gäller rapporteringsskyldigheten?
10. Anser ni att bemötandet av lagen ser ut idag jämfört med när den kom 2009? Är ni mer bekväma idag?
11. Hur har utbildningen inom lagen sett ut? Får ni kontinuerlig information om vad lagen innebär och hur man upptäcker det? Har ni någon löpande kontakt med Finanspolisen och andra organisationer?
12. Vet ni hur rapporteringen ser ut idag? Är det någon skillnad idag jämfört med hur den såg ut innan? Vad tror ni det låga antalet beror på?
13. Har ni något samarbete internationellt? Har ni ett gemensamt system för riskanalys i samarbetet med era kontor utomlands?

Bilaga 2. Intervjumall Finanspolisen

1. Namn:
2. Position:
3. Företag:
4. Antal år inom yrket:
5. Vad har Finanspolisen för roll i arbetet med penningtvätt och finansiering av terrorism?
6. Hur tolkar du lagen om penningtvätt och finansiering av terrorism?
7. Vad anser ni om att båda företeelserna penningtvätt och finansiering av terrorism tas upp i samma lag? Hur ser ni på sambandet? Påverkar det ert arbete?
8. Hur ser ni på lagens tillämpning i praktiken och anser ni att revisions- och redovsningsbyråer är bra på att tillämpa lagen och rapportera vid misstänkta transaktioner?
9. Ser du någon förändring i det dagliga arbetet jämfört med hur det såg ut innan lagens tillkomst och rapporteringsskyldigheten?
10. Hur har utbildningen inom lagen sett ut? Får ni kontinuerlig information om vad lagen innebär och hur man upptäcker det? Skickar ni ut löpande information till berörda verksamheter som arbetar med lagen?
11. Hur rapporteringen ser ut idag? Vad tror ni antalet anmälningar från revisorer beror på?
12. Har ni något samarbete internationellt? Hur ser det ut?
13. Finns det tillgänglig internationell statistik?

Bilaga 3. Intervjumall Länsstyrelsen Skåne.

1. Namn:
2. Position:
3. Företag:
4. Antal år inom yrket:
5. Vad har Länsstyrelsen för roll i arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism?
6. Hur tolkar du lagen om penningtvätt och finansiering av terrorism?
7. Vad anser ni om att båda företeelserna penningtvätt och finansiering av terrorism tas upp i samma lag? Hur ser ni på sambandet? Påverkar det ert arbete?
8. Hur ser ni på lagens tillämpning i praktiken och anser ni att revisions- och redovisningsbyråer är bra på att tillämpa lagen och rapportera vid misstänkta transaktioner?
9. Ser du någon förändring i det dagliga arbetet jämfört med hur det såg ut innan lagens tillkomst och rapporteringsskyldigheten?
10. Hur har utbildningen inom lagen sett ut? Får ni kontinuerlig information om vad lagen innebär och hur man upptäcker det? Skickar ni ut löpande information till berörda verksamheter som arbetar med lagen?
11. Hur rapporteringen ser ut idag? Vad tror ni antalet anmälningar från revisorer beror på?
12. Har ni något samarbete internationellt? Hur ser det ut?
13. Finns det tillgänglig internationell statistik?

Bilaga 4. Intervjumall Ekobrottsmyndigheten

1. Namn:
2. Position:
3. Företag:
4. Antal år inom yrket:
5. Vad har Ekobrottsmyndigheten för roll i arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism?
6. Hur tolkar du lagen om penningtvätt och finansiering av terrorism?
7. Vad anser ni om att båda företeelserna penningtvätt och finansiering av terrorism tas upp i samma lag? Hur ser ni på sambandet? Påverkar det ert arbete?
8. Hur ser ni på lagens tillämpning i praktiken och anser ni att revisions- och redovisningsbyråer är bra på att tillämpa lagen och rapportera vid misstänkta transaktioner?
9. Ser du någon förändring i det dagliga arbetet jämfört med hur det såg ut innan lagens tillkomst och rapporteringsskyldigheten?
10. Hur har utbildningen inom lagen sett ut? Får ni kontinuerlig information om vad lagen innebär och hur man upptäcker det? Skickar ni ut löpande information till berörda verksamheter som arbetar med lagen?
11. Hur rapporteringen ser ut idag? Vad tror ni antalet anmälningar från revisorer beror på?
12. Har ni något samarbete internationellt? Hur ser det ut?
13. Finns det tillgänglig internationell statistik?

Bilaga 5. Myndigheternas samarbete

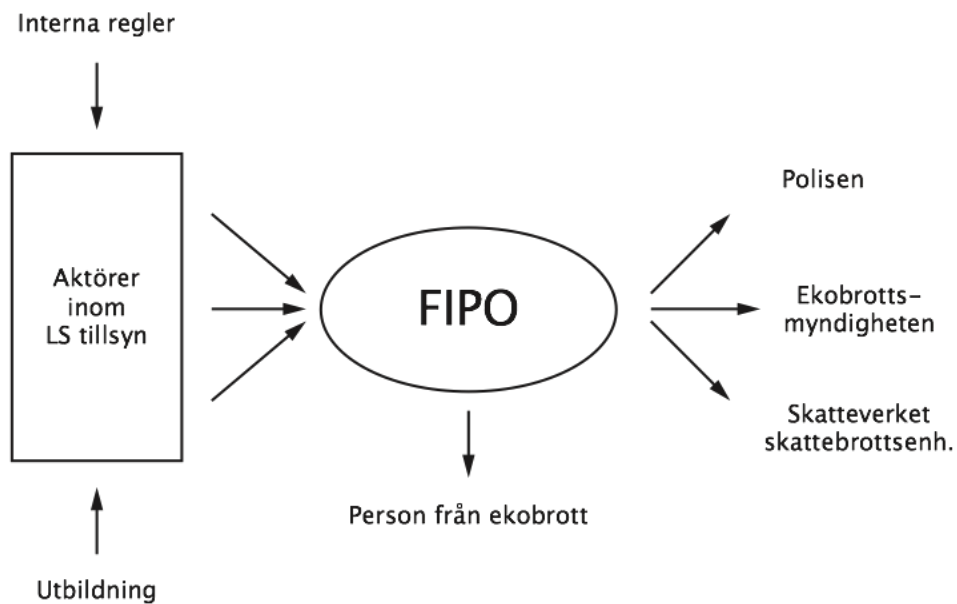

Bild uppritad av respondenterna från Ekobrottsmyndigheten över informationsflödet och hur det går till då Finanspolisen får in en penningtvättsrapport.

LS står för Länsstyrelsen, FIPO för Finanspolisen och ekobrott för Ekobrottsmyndigheten. “Person från ekobrott” är en person anställd av Ekobrottsmyndigheten som sitter med på Finanspolisen för att sälla i den information som Finanspolisen får och säkerställa att det som är av intresse för Ekobrottsmyndigheten också sänds dit.

Bilaga 6. Lag (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

1 kap. Tillämpningsområde och definitioner

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag syftar till att förhindra att finansiell verksamhet och annan näringsverksamhet utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

2 § Denna lag gäller för fysiska och juridiska personer som driver

1. bank- eller finansieringsrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

2. livförsäkringsrörelse,

3. verksamhet av det slag som beskrivs i 2 kap. 1 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

4. verksamhet som kräver anmälan till eller ansökan hos Finansinspektionen enligt lagen (1996:1006) om anmälningsplikt avseende viss finansiell verksamhet eller lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet,

5. försäkringsförmedling enligt lagen (2005:405) om försäkringsförmedling, i fråga om sådan verksamhet rörande livförsäkring, bedriven av andra än anknutna försäkringsförmedlare,

6. verksamhet för utgivning av elektroniska pengar enligt lagen (2011:755) om elektroniska pengar,

7. fondverksamhet enligt lagen (2004:46) om investeringsfonder,

8. verksamhet som fastighetsmäklare med fullständig registrering enligt fastighetsmäklarlagen (2011:666),

9. verksamhet för kasinospel enligt kasinolagen (1999:355),

10. verksamhet som godkänd eller auktoriserad revisor eller registrerat revisionsbolag,

11. yrkesmässig verksamhet som avser bokföringstjänster eller revisionstjänster men som inte omfattas av 10,

12. yrkesmässig verksamhet som består i att lämna råd i avsikt att påverka storleken på en skatt eller avgift (skatterådgivare),

13. yrkesmässig verksamhet som advokat eller biträdande jurist på advokatbyrå, till den del verksamheten avser tjänster som anges i 3 § första stycket,

14. yrkesmässig verksamhet som annan oberoende jurist än som avses i 13, till den del verksamheten avser tjänster som anges i 3 § första stycket,

15. yrkesmässig verksamhet till den del verksamheten avser tjänster som anges i 3 § andra stycket och verksamhetsutövaren inte är en sådan person som avses i 10c314,

16. yrkesmässig handel med varor, till den del verksamheten avser försäljning mot kontant betalning som uppgår till minst ett belopp som motsvarar 15 000 euro,

17. verksamhet med att som betalningsinstitut tillhandahålla betaltjänster enligt lagen (2010:751) om betaltjänster, eller

18. verksamhet med att tillhandahålla betaltjänster enligt lagen om betaltjänster utan att vara betalningsinstitut. *Lag (2011:1051)*.

2 a § Bestämmelserna i 3 kap. 1 a, 4, 5 och 7 §§ samt 5 kap. 1 och 2 §§ ska tillämpas på drift av en auktionsplattform för handel med utsläppsrätter som en reglerad marknad i enlighet med artikel 26.1 i kommissionens förordning (EU) nr 1031/2010 av den 12 november 2010 om tidsschema, administration och andra aspekter av auktionering av utsläppsrätter för växthusgaser i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen. *Lag (2012:376)*.

3 § Tjänster som avses i 2 § 13 och 14 omfattar

1. att handla i en klients namn för dennes räkning vid finansiella transaktioner eller transaktioner med fastigheter,
2. att hjälpa till vid planering eller genomförande av transaktioner för en klients räkning vid
  - a) köp och försäljning av fastigheter eller företag,
  - b) förvaltning av klientens pengar, värdepapper eller andra tillgångar,
  - c) öppnande eller förvaltning av bank-, spar- eller värdepapperskonton,
  - d) anskaffande av nödvändigt kapital för bildande, drift eller ledning av företag, eller
  - e) bildande, drift eller ledning av bolag, föreningar, stiftelser eller truster.

Tjänster som avses i 2 § 15 omfattar

1. bildande av juridiska personer, försäljning av nybildade aktiebolag och förmedling av svenska eller utländska juridiska personer,
2. fullgörande av funktion som styrelseledamot eller bolagsrättsligt ansvarig, som bolagsman i handels- eller kommanditbolag eller i någon liknande ställning i förhållande till andra juridiska personer,
3. tillhandahållande av ett registrerat kontor eller en postadress och därmed sammanhängande tjänster till en juridisk person eller en trust eller en liknande juridisk konstruktion,
4. förvaltning av en trust eller en liknande juridisk konstruktion, och
5. funktion som nominell aktieägare för en verklig huvudmans räkning.

4 § I fråga om verksamheter som avses i 2 § 1 och 17 gäller lagen även filialer i Sverige till utländska juridiska personer med huvudkontor i utlandet. *Lag (2010:764)*.

Definitioner

5 § I denna lag betyder

1. affärsförbindelse: en affärsmässig förbindelse som när kontakten etableras förväntas ha en viss varaktighet,
2. brevlådebänk: ett utländskt institut som är registrerat inom en jurisdiktion inom vilken det saknar verklig etablering och ledning och där institutet inte heller ingår i en finansiell grupp som omfattas av tillsyn,
3. EES: Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,
4. finansiering av terrorism: insamling, tillhandahållande eller mottagande av tillgångar i syfte att de ska användas eller med vetskap om att de är avsedda att användas för att begå sådan brottslighet som avses i 2 § lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall,
5. kund: den som har trätt i avtalsförbindelse med sådan verksamhetsutövare som avses i denna lag,
6. penningtvätt: sådana åtgärder
  - a) med brottsligt förvärvad egendom, som kan medföra att egendomens samband med brott döljs, att den brottslige får möjlighet att undandra sig rättsliga påföljder eller att återskaffandet av egendomen försvåras, samt sådana åtgärder som innefattar förfogande över och förvärv, innehav eller brukande av egendomen,
  - b) med annan egendom än som avses i a, om åtgärderna är ägnade att dölja att någon har berikat sig genom brottslig gärning,
7. person i politiskt utsatt ställning: personer som har eller tidigare har haft viktiga offentliga funktioner och sådana personers närmaste familjemedlemmar och kända medarbetare,
8. verklig huvudman: en fysisk person för vars räkning någon annan person handlar, eller om kunden är en juridisk person, den som utövar ett bestämmande inflytande över kunden, och
9. verksamhetsutövare: en fysisk eller juridisk person som utför verksamhet som omfattas av denna lag.

2 kap. Kundkännedom

Krav på riskbaserad kundkännedom

1 § En verksamhetsutövare ska vidta åtgärder för att uppnå kundkännedom. Omfattningen av dessa åtgärder ska anpassas efter risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

I 4 och 5 §§ kasinolagen (1999:355) finns särskilda bestämmelser om identitetskontroll av kasinobesökare.

Situationer som kräver kundkännedom

2 § En verksamhetsutövare ska vidta grundläggande åtgärder för att uppnå kundkännedom enligt 3 §

1. vid etableringen av en affärsförbindelse,
2. vid enstaka transaktioner som uppgår till ett belopp motsvarande 15 000 euro eller mer,
3. vid transaktioner som understiger ett belopp motsvarande 15 000 euro men kan antas ha samband med en eller flera andra transaktioner och som tillsammans uppgår till minst detta belopp, och
4. vid osäkerhet om tillförlitligheten eller tillräckligheten av tidigare mottagna uppgifter om kundens identitet.

Om det finns misstankar om penningtvätt eller finansiering av terrorism, ska åtgärder som anges i första stycket vidtas, oavsett eventuella undantag, befrielser eller tröskelbelopp.

Grundläggande åtgärder för kundkännedom

3 § Med grundläggande åtgärder för kundkännedom avses

1. kontroll av kundens identitet genom identitetshandling, registerutdrag eller på annat tillförlitligt sätt,
2. kontroll av den verkliga huvudmannens identitet, och
3. inhämtande av information om affärsförbindelsens syfte och art.

Verksamhetsutövare ska vid tillämpning av första stycket 2 utreda kundens ägarförhållanden och kontrollstruktur.

Verksamhetsutövare får förlita sig på åtgärder som har utförts av en utomstående som anges i 4 § för att uppnå kundkännedom enligt första stycket, om verksamhetsutövaren på begäran, och utan dröjsmål, kan få del av de uppgifter om kunden som den utomstående har inhämtat.

4 § Med utomstående i 3 § tredje stycket avses

1. fysiska eller juridiska personer med verksamhet som anges i 1 kap. 2 § 1☉3, 5☉7 och 17, godkända eller auktoriserade revisorer och advokater med hemvist inom EES, som har tillstånd eller är registrerade i ett särskilt yrkesregister, eller
2. fysiska eller juridiska personer med verksamhet som anges i 1 kap. 2 § 1☉3, 5☉7 och 17, godkända eller auktoriserade revisorer och advokater med hemvist utanför EES, som har tillstånd eller är registrerade i ett särskilt yrkesregister, om de tillämpar bestämmelser rörande kundkännedom och bevarande av handlingar som motsvarar kraven i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG av den 26 oktober 2005 om åtgärder för att förhindra att det

finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism och om det finns tillsyn över att dessa bestämmelser följs. *Lag (2010:764)*.

Undantag från bestämmelser om grundläggande åtgärder för kundkännedom

5 § Bestämmelserna om grundläggande kundkännedom och om fortlöpande uppföljning av affärsförbindelser i 3, 4 och 10 §§ gäller inte för

1. svenska myndigheter,

2. verksamhetsutövare som anges i 1 kap. 2 § 1 och 7, 17 och 18, och som har hemvist

a) inom EES,

b) i en stat utanför EES om staten har bestämmelser om åtgärder mot penningtvätt som motsvarar dem som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG av den 26 oktober 2005 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism och om det finns tillsyn över att dessa bestämmelser följs,

3. företag inom EES vars överlåtbara värdepapper är upptagna till handel på en reglerad marknad i den mening som avses i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om marknader för finansiella instrument och om ändring av rådets direktiv 85/611/EEG och 93/6/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG samt upphävande av rådets direktiv 93/22/EEG, eller

4. företag utanför EES vars överlåtbara värdepapper är upptagna till motsvarande handel och omfattas av motsvarande informationsskyldighet som företag under 3,

5. livförsäkringar, om den årliga premien uppgår till ett belopp motsvarande högst 1 000 euro eller engångspremien uppgår till ett belopp motsvarande högst 2 500 euro,

6. pensionsförsäkringar enligt 58 kap. 4 och 16 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) som inte får återköpas,

7. pensionsavtal och pensionsrätter för anställda eller i den försäkrades förvärvsverksamhet, om inbetalning sker i form av avdrag på lön och överlåtelse av rättigheter inte är tillåten,

8. elektroniska pengar enligt lagen (2011:755) om elektroniska pengar

a) om det penningvärde som kan lagras på ett elektroniskt medium som inte kan laddas uppgår till högst 250 euro, eller

b) när det gäller elektroniska medier som kan laddas, det penningvärde som omsätts under ett kalenderår inte överstiger 2 500 euro och högst 1 000 euro kan lösas in under samma period, eller

9. när det gäller verkliga huvudmän bakom gemensamma konton som förvaltas av advokater eller andra oberoende jurister som har hemvist

a) inom EES, om uppgifter om de verkliga huvudmännens identitet kan göras tillgängliga på verksamhetsutövarens begäran, eller

b) i en stat utanför EES, om uppgifter om de verkliga huvudmännens identitet kan göras tillgängliga på verksamhetsutövarens begäran och advokaten eller den oberoende juristen omfattas av skyldigheter som motsvarar dem som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG av den 26 oktober 2005 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism och om det finns tillsyn över att dessa skyldigheter uppfylls. *Lag (2011:773)*.

Skärpta åtgärder för att uppnå kundkännedom

6 § Trots bestämmelserna i 5 § ska en verksamhetsutövare alltid vidta skärpta åtgärder för att uppnå kundkännedom, om risken för penningtvätt och finansiering av terrorism är hög. Sådana åtgärder ska vara mer omfattande än åtgärderna i 3 §.

Vid bedömning enligt första stycket ska särskild uppmärksamhet riktas mot de risker för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan uppstå när det gäller produkter eller transaktioner som skulle kunna underlätta anonymitet.

Om omständigheterna i det enskilda fallet inte visar motsatsen, ska hög risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism anses finnas

1. när en affärsförbindelse etableras eller en enstaka transaktion utförs med någon på distans,
2. när en affärsförbindelse etableras eller en enstaka transaktion utförs med en person i politiskt utsatt ställning som är bosatt utomlands, och
3. vid förbindelser mellan ett svenskt kreditinstitut och ett kreditinstitut med hemvist utanför EES.

7 § Med skärpta åtgärder enligt 6 § tredje stycket 2 avses alltid

1. lämpliga åtgärder för att ta reda på varifrån de tillgångar som hanteras inom ramen för affärsförbindelsen eller den enstaka transaktionen kommer,
2. skärpt fortlöpande uppföljning av affärsförbindelsen, och
3. att inhämta godkännande från behörig beslutsfattare.

8 § Med skärpta åtgärder enligt 6 § tredje stycket 3 avses alltid

1. att inhämta tillräckligt med information om motparten för att kunna förstå verksamheten samt bedöma dess anseende och tillsynens kvalitet,
2. att bedöma motpartens kontroller för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism,
3. att dokumentera respektive instituts ansvar att vidta kontrollåtgärder och de åtgärder som det vidtar,

4. att inhämta godkännande från behörig beslutsfattare, och

5. att förvissa sig om att motparten har kontrollerat identiteten på kunder som har direkt tillgång till konton hos kreditinstitutet och fortlöpande följer upp dessa kunder samt på begäran kan lämna relevanta kunduppgifter.

Tidpunkt för kundkännedom

9 § Kontroll av kunden och den verkliga huvudmannens identitet ska slutföras innan en affärsförbindelse etableras eller en enstaka transaktion utförs. Identitetskontroll av förmånstagare till livförsäkring behöver dock inte göras förrän i samband med första utbetalningen av försäkringsersättning eller när annan rättighet enligt försäkringsavtalet utövas för första gången.

Om det är nödvändigt för att inte avbryta verksamhetens normala gång och risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism är låg, får kontroll med anledning av en ny affärsförbindelse göras senare än enligt första stycket men ska dock alltid slutföras i nära anslutning till att förbindelsen har etablerats.

Fortlöpande uppföljning av affärsförbindelser

10 § En verksamhetsutövare ska fortlöpande följa pågående affärsförbindelser genom att kontrollera och dokumentera att de transaktioner som utförs stämmer överens med den kunskap som verksamhetsutövaren har om kunden, dennes affärs- och riskprofil och, om det behövs, varifrån kundens ekonomiska medel kommer. Handlingar, uppgifter och upplysningar rörande kontrollen ska hållas aktuella.

Konsekvenser av att kundkännedom inte uppnås

11 § En verksamhetsutövare får inte etablera en affärsförbindelse eller utföra en enstaka transaktion om kundkännedom inte uppnås. Om affärsförbindelsen redan har etablerats enligt 9 § ska den avslutas.

Om förhållandena är sådana att penningtvätt eller finansiering av terrorism kan misstänkas, ska verksamhetsutövaren lämna uppgifter enligt 3 kap. 1 §.

Första och andra styckena tillämpas inte i de situationer som anges i 3 kap. 2 och 3 §§.

Filialer och dotterföretag med hemvist utanför EES

12 § Verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § 1 och 7, 17 och 18 ska tillämpa bestämmelserna om kundkännedom och bevarande av handlingar enligt 2 kap. även för sina filialer och majoritetsägda dotterföretag med hemvist utanför EES, om inte hemvistlandets lag hindrar detta.

En verksamhetsutövare ska vidta åtgärder för att effektivt hantera risken för penningtvätt och finansiering av terrorism om bestämmelserna som anges i första stycket inte kan tillämpas samt skriftligen underrätta Finansinspektionen om detta. *Lag (2010:764)*.

Bevarande av handlingar eller uppgifter

13 § En verksamhetsutövare ska i minst fem år bevara handlingar och uppgifter om åtgärder som vidtagits för att uppnå kundkännedom. Tiden ska räknas från det att åtgärderna utfördes eller, i de fall då en affärsförbindelse har etablerats, affärsförbindelsen upphörde.

Förbud mot anonyma konton

14 § Verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § 1 och 7, 17 och 18 får inte föra anonyma konton eller utfärda anonyma motböcker. *Lag (2010:764)*.

3 kap. Rapporteringskrav

Uppgifts- och granskningskyldighet

1 § En verksamhetsutövare ska granska transaktioner för att kunna upptäcka sådana som den misstänker eller har skälig grund att misstänka utgör ett led i penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Om misstanke efter närmare analys kvarstår, ska uppgifter om alla omständigheter som kan tyda på penningtvätt eller finansiering av terrorism utan dröjsmål lämnas till Rikspolisstyrelsen.

En verksamhetsutövare ska avstå från att utföra transaktioner som den misstänker eller har skälig grund att misstänka utgör ett led i penningtvätt eller finansiering av terrorism. Om det inte är möjligt att låta bli att utföra en misstänkt transaktion, eller om den vidare utredningen annars skulle kunna försvåras, får transaktioner utföras och uppgifter lämnas omedelbart i efterhand.

På begäran av Rikspolisstyrelsen ska verksamhetsutövaren eller den som yrkesmässigt driver lotteri- och spelverksamhet utan dröjsmål lämna alla uppgifter som behövs för en utredning om penningtvätt eller finansiering av terrorism.

När uppgifter har lämnats enligt andra stycket, ska även andra fysiska eller juridiska personer som avses i 1 kap. 2 och 4 §§ lämna de uppgifter för utredningen om penningtvätt eller finansiering av terrorism som myndigheten begär.

Bestämmelser om uppgiftsskyldighet finns även i 14 a § kasinolagen (1999:355).

1 a § Vid tillämpning av artikel 55.2 i förordning (EU) nr 1031/2010 är Rikspolisstyrelsen finansunderrättelseenhet. *Lag (2012:376)*.

2 § Advokater, biträdande jurister på advokatbyrå och andra oberoende jurister, godkända och auktoriserade revisorer samt skatterådgivare är inte skyldiga att lämna uppgifter enligt 1 § om vad som anförtrotts dem då de försvarar eller företräder en klient i eller i fråga om ett rättsligt förfarande, inklusive rådgivning för att inleda eller undvika ett rättsligt förfarande. Detta gäller oavsett om de har fått informationen före, under eller efter ett sådant förfarande.

3 § Advokater och biträdande jurister på advokatbyrå, andra oberoende jurister, godkända och auktoriserade revisorer samt skatterådgivare är inte skyldiga att lämna uppgifter enligt 1 § när

det gäller information som avser en klient och som de har fått i samband med att de bedömer klientens rättsliga situation.

Meddelandeförbud

4 § Den fysiska personen, den juridiska personen, dess styrelseledamöter eller anställda får inte röja för kunden eller för någon utomstående att en granskning har genomförts eller att uppgifter har lämnats enligt 1 eller 7 § eller att en undersökning utförs eller kan komma att utföras.

Första stycket hindrar inte att en sådan uppgift lämnas till en tillsynsmyndighet i ett disciplinärende eller annat ärende som motiverar att en sådan uppgift lämnas.

5 § En fysisk eller juridisk person som lämnar uppgifter med stöd av 1 § får inte göras ansvarig för att ha åsidosatt tystnadsplikt, om den fysiska eller juridiska personen hade anledning att räkna med att uppgiften borde lämnas. Den som lämnar uppgifter med stöd av 7 § får inte heller göras ansvarig för att ha åsidosatt tystnadsplikt. Detsamma gäller en styrelseledamot eller en anställd som lämnar uppgifter för den fysiska eller juridiska personens räkning.

I fråga om europabolag och europakooperativ som har ett sådant förvaltningssystem som avses i artiklarna 39 och 42 i rådets förordning (EG) nr 2157/2001 av den 8 oktober 2001 om stadga för europabolag⁷ eller artiklarna 37 och 41 i rådets förordning (EG) nr 1435/2003 av den 22 juli 2003 om stadga för europeiska kooperativa föreningar (SCE-föreningar)⁸ tillämpas bestämmelsen om styrelseledamot i första stycket på ledamot i tillsynsorganet. Detsamma gäller bestämmelsen om styrelseledamöter i 4 § om meddelandeförbud.

Av 16 § andra stycket och 22 § lagen (2004:575) om europabolag samt 21 § andra stycket och 26 § lagen (2006:595) om europakooperativ framgår att bestämmelserna i andra stycket ska tillämpas också på ledamöter i ett europabolags eller ett europakooperativs lednings- eller förvaltningsorgan.

I 29 kap. 2 § aktiebolagslagen (2005:551), 13 kap. 2 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar, 5 kap. 2 § stiftelselagen (1994:1220) och 37 § revisionslagen (1999:1079) finns särskilda bestämmelser om ansvar för revisorer i aktiebolag, ekonomiska föreningar, stiftelser och vissa andra företag.

Tillsynsmyndigheters underrättelseskyldighet

6 § Om en tillsynsmyndighet vid en inspektion av en fysisk eller juridisk person eller på annat sätt har upptäckt en omständighet som kan antas ha samband med eller utgöra penningtvätt eller finansiering av terrorism, ska myndigheten utan dröjsmål underrätta Rikspolisstyrelsen om detta.

System för att besvara förfrågningar

7 § En verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § 1 och 7, 17 och 18 ska ha ett system för att snabbt och fullständigt kunna lämna upplysningar om huruvida de under de senaste fem åren har haft en affärsförbindelse med en viss person och, om så skulle vara fallet, om förbindelsens art. *Lag (2010:764).*

4 kap. Registerfrågor

Tillämpningsområde

1 § Verksamhetsutövare får när det gäller penningtvätt och finansiering av terrorism behandla personuppgifter och föra register enligt bestämmelserna i 2039 §§, vilka gäller utöver personuppgiftslagen (1998:204).

Personuppgiftsbehandling

2 § Personuppgifter som framgår av en kunds pass eller identitetshandling och som avser identitet, medborgarskap, bostadsort, annan vistelseort samt offentlig funktion får behandlas om det är nödvändigt för att

1. bedöma om kunden omfattas av 2 kap. 6 § tredje stycket 2,
2. bevara handlingar eller uppgifter enligt 2 kap. 13 §, eller
3. uppfylla uppgifts- och granskningskyldigheten enligt 3 kap. 1 § första och andra styckena.

Ändamål för register

3 § Register får föras av en fysisk eller juridisk person som avses i 1 kap. 2034 §§

1. för att förhindra medverkan vid transaktioner som utgör penningtvätt eller finansiering av terrorism enligt denna lag, och
2. för att kunna uppfylla uppgifts- och granskningskyldigheten i 3 kap. 1 § första och andra styckena.

Innehåll

4 § Ett register som avses i 3 § får endast innehålla

1. namn, person-, samordnings- eller organisationsnummer och adress,
2. kontonummer eller motsvarande, samt
3. de övriga uppgifter som framkommit vid granskning enligt 3 kap. 1 § första stycket eller lämnats enligt andra stycket i samma paragraf.

Information till den registrerade

5 § Uppgifter ur ett register som avses i 3 § får inte lämnas ut till den registrerade.

Gallring

6 § En uppgift i ett register som avses i 3 § ska gallras

1. om Rikspolisstyrelsen beslutar att inte inleda eller att lägga ned utredningen om penningtvätt eller finansiering av terrorism,
2. om en förundersökning har avslutats utan att åtal väckts med anledning av de lämnade uppgifterna,
3. om en domstol har meddelat dom eller beslut som vunnit laga kraft med anledning av de lämnade uppgifterna, eller
4. senast tre år efter det att uppgifter lämnats med stöd av 3 kap. 1 §.

Samkörning

7 § En verksamhetsutövers register som avses i 3 § får inte samköras med motsvarande register hos någon annan.

Rättelse och skadestånd

8 § Bestämmelserna i 28 och 48 §§ personuppgiftslagen (1998:204) om rättelse och skadestånd gäller vid behandling av personuppgifter enligt denna lag.

Tystnadsplikt

9 § Den som är verksam hos en verksamhetsutövare får inte obehörigen röja uppgift i ett register som avses i 3 §. Ansvar enligt 20 kap. 3 § brottsbalken ska inte följa för den som bryter mot förbudet i första stycket.

5 kap. Riskbaserade rutiner, utbildning och skydd av anställda samt förbud mot förbindelser med brevlådebanks

Riskbaserade rutiner och utbildning

1 § Verksamhetsutövare ska ha riskbaserade rutiner för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och ska svara för att de anställda fortlöpande får den information och den utbildning som behövs. Om en fysisk person som omfattas av 1 kap. 2 §, driver sin verksamhet som anställd hos en juridisk person, ska skyldigheten att upprätthålla rutiner gälla den juridiska personen.

Skydd av anställda

2 § Verksamhetsutövare ska ha rutiner och vidta de åtgärder i övrigt som behövs för att skydda anställda från hot eller fientliga åtgärder till följd av att de granskar eller rapporterar misstankar om penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Förbindelser med brevlådebanks

3 § Kreditinstitut får inte etablera eller upprätthålla förbindelser med brevlådebanks och ska se till att sådana förbindelser inte heller etableras eller upprätthålls med kreditinstitut som tillåter att deras konton används av sådana banks.

6 kap. Tillsyn

1 § I fråga om tillsyn över verksamhet som avses i 1 kap. 2 § 11, 12 och 14~~3~~16 tillämpas detta kapitel.

Bestämmelser om tillsyn över annan verksamhet som avses i 1 kap. 2 § finns i de lagar som reglerar dessa verksamhetsutövare.

2 § Tillsynen syftar till att förhindra att finansiell verksamhet och annan näringsverksamhet utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Genom tillsynen kontrolleras att verksamheten drivs enligt denna lag samt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

3 § Den som har för avsikt att bedriva verksamhet som avses i 1 kap. 2 § 11, 12 och 14~~3~~16 ska anmäla detta till Bolagsverket.

4 § Verksamhet som avses i 1 kap. 2 § 11, 12 och 14~~3~~16 får inte bedrivas om anmälan enligt 3 § inte har gjorts.

Tillsynsmyndigheten får förelägga den som driver verksamhet som avses i första stycket utan att ha anmält detta att lämna de upplysningar om verksamheten som behövs för att bedöma om det finns skyldighet att göra anmälan enligt 3 §. Lämnas inte sådana upplysningar, ska tillsynsmyndigheten förelägga den som driver verksamheten att upphöra med denna.

5 § En verksamhetsutövare som har gjort anmälan enligt 3 § men som i väsentlig utsträckning har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller som har gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet får av tillsynsmyndigheten föreläggas att vidta rättelse eller, om detta inte är möjligt, upphöra med verksamheten.

Om verksamhetsutövaren är en juridisk person, gäller första stycket även den som har ett kvalificerat innehav av andelar i den juridiska personen eller ingår i dess ledning.

Med ett kvalificerat innehav avses detsamma som i 1 kap. 5 § 14 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse. *Lag (2009:716)*.

6 § När en person som står under tillsyn enligt detta kapitel får kännedom om att förändringar har skett i den krets som har ett kvalificerat innehav i företaget eller ingår i dess ledning, ska personen anmäla förändringen till tillsynsmyndigheten.

7 § Tillsynsmyndigheten får utöver det som framgår av 4 § förelägga den som driver verksamhet som omfattas av detta kapitel att lämna de upplysningar och ge tillgång till de handlingar som behövs för tillsynen.

Tillsynsmyndigheten får, när den anser det nödvändigt, genomföra en undersökning hos en verksamhetsutövare som är antecknad i Bolagsverkets register.

8 § Om en fysisk eller juridisk person som är antecknad i Bolagsverkets register anmäler att verksamheten har upphört eller om det på annat sätt framgår att så är fallet, ska verket avföra personen ur registret.

9 § Föreläggande enligt denna lag får förenas med vite.

10 § Beslut enligt 4 § andra stycket eller 7 § första stycket får inte överklagas.

Beslut i övrigt enligt detta kapitel får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. I sådana ärenden får tillsynsmyndigheten bestämma att beslutet ska gälla omedelbart.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

7 kap. Ansvarsbestämmelse 1 § Till böter döms den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1. åsidosätter gransknings- eller uppgiftsskyldigheten enligt 3 kap. 1 §, eller
2. bryter mot meddelandeförbudet i 3 kap. 4 §.

8 kap. Bemyndiganden

1 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. riskbedömningen enligt 2 kap. 1 §,
2. grundläggande åtgärder för kundkännedom enligt 2 kap. 3 §,
3. undantag från bestämmelser om grundläggande åtgärder för kundkännedom enligt 2 kap. 5 §,
4. vilka stater utanför EES som uppfyller villkoren i 2 kap. 5 § 2 b, 4 och 9 b samt uppfyller villkor för tillämpning av bestämmelserna om utomstående enligt 2 kap. 3 § tredje stycket,
5. skärpta åtgärder för kundkännedom och vad som avses med personer i politiskt utsatt ställning enligt 2 kap. 6 §,
6. åtgärder för fortlöpande uppföljning av affärsförbindelsen enligt 2 kap. 10 § och hur dessa ska dokumenteras,
7. hur handlingar eller uppgifter som använts för att uppnå kundkännedom ska bevaras enligt 2 kap. 13 §,
8. granskning och uppgiftslämnande enligt 3 kap. 1 §,
9. rutiner som ska följas samt vilken information och utbildning som ska tillhandahållas anställda enligt 5 kap. 1 §, och
10. nödvändiga åtgärder och rutiner för att skydda anställda enligt 5 kap. 2 §. *Lag (2009:716).*

Övergångsbestämmelser

2009:62

1. Denna lag träder i kraft den 15 mars 2009, då lagen (1993:768) om åtgärder mot penningtvätt och lagen (1999:163) om penningtvättsregister ska upphöra att gälla.

2. Verksamhetsutövare ska vidta åtgärder för att uppnå kundkänedom när det gäller affärsförbindelser som har etablerats före ikraftträdandet, när det kan anses lämpligt utifrån en bedömning av risken för penningtvätt och finansiering av terrorism.